

ABONAMENTUL:

în an . . . 28 — Cor.
 în jumătate an 14 — "
 în 3 luni . . . 7 — "
 în lună . . . 2-40 "

pentru România și
 străinătate:

un an . . . 40 — franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Lo-
 deschis costă șirul 20 lit.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Ingresul studenților români de pretutindeni la Craiova.

— Reflexii generale. —

iritivul studenției. — Jos frazele. — Critică
 și fapte.

— Dela trimisul nostru special. —

Craiova, 10 Septembrie n.

Trei ani au trecut de când studenția
 universitară română de pretutindeni, a luat
 intru prima dată, contact cu sine însăși.

Multe din durerile care au răsănit atunci
 sunt astăzi uitate. Multe din primejdiile
 se mijecau în germe și pe care numai
 pătrunzător le putea vedea și semntala
 astăzi realități dureroase care sângeră
 națională în diferite ținuturi.

Printre figurile vechilor congresiști prea
 se văd acum la Craiova. Mulți dintre
 care vibrau pe atunci de dorul de a duce
 izbândă cauza națională acum s'au dat la
 și doar prin vis dacă-și mai amintesc
 că au intrupat odată, cu simțirea suflului
 lor tineresc, aspirațiile întregului neam
 jurând să-și jertfească viața pen-
 tră biruința lor.

Au trecut de atunci ceasuri de bucurie și
 asuri de durere. S'au schimbat oameni și
 și totuși aceia care au azistat la pri-
 m congres — din 1909 — pot fi martori
 spiritul care a stăpânit la adunarea de a-
 același spirit stăpânește și congresul as-
 tăzi.

Cauza este că, dacă în acești trei ani
 națională a suferit schimbări în amă-
 nte, în schimb situația generală a rămas
 aceeași. Peste hotare neamul nostru își duce
 în aceleași cadre de jale înconjurat de
 aceiași dușmani cu aceeași perspectivă intu-
 cecată.

În Ardeal aceiași dușmani continuă, prin
 celeași mijloace, acțiunea de desorganizare
 culturală națională a fraților noștri răpini-
 te prin nelegiuire drepturi câștigate cu
 războiul lor.

În Bucovina, primejdia rutenizării clase-
 de jos, a germanizării celor de sus se a-
 și astăzi cu aceeași nemiloasă fatali-
 tate.

Din Basarabia cnutului se aud aceleași
 metete ale fraților noștri moldoveni înabușiți
 în besna unui întunec cultural de nepă-
 zărnis.

În Macedonia valurile veciniei tulburi
 sunt mai răscolite ca nici odată.

Doar în România s'a așternut un strat de
 mizerie peste rana dela 1907. Dar atunci ca
 și astăzi aceleași necesități stăpânesc viața
 neamului. Și dacă tineretul de astăzi nu este
 sub impresia imediată a dezastrului de atun-
 da, cu atât mai clară este în mintea sa, dato-
 rită ce i se impune față de împrejurările care

atât aici cât și dincolo au rămas aproape
 aceleași.

Iată de ce după trei ani găsim la tineret-
 ul universitar de aci aceleași preocupări,
 care le-am putut vedea la 1909.

Aceste preocupări își găsesc expresiunea
 în grija de a se inspira de la intuiția realității,
 a realității noastre românești.

Cuvântul de ordine care a dominat prima
 zi a congresului, care a venit ca un leit mo-
 tiv în cuvântarea fiecărui orator din fiecare
 ținut, ea și cum toți s'ar fi înțeles între dâ-
 șii a fost: *în lături cu frazele.*

Din toate cuvântările se desprinde ten-
 dința de a vedea lucrurile așa cum sunt.

Aceasta se datorește doctrinei naționa-
 liste, a cărei metodă cere studiul riguros al
 realității pentru a ajunge la soluțiile folosi-
 toare conservării și dezvoltării naționale.
 Doctrina naționalistă pe care cei interesați
 o denunță ca pe o reacțiune obscurantistă
 este de fapt absolut științifică. Aceasta se
 dovedește și prin ivirea ei care nu a fost po-
 sibilă înainte de organizarea universităților
 care au suprimat fabricația de semidoctji.
 Ca atare această doctrină este de o potrivă
 dușmană frazeologilor care, trecând peste
 realitate, cred că neamul nostru este nemu-
 ritor și înatacabil în virtutea originii sale
 și a altor însușiri metafizice și nu voesc să
 vază primejdiile care-l amenință, și utopiști-
 lor care în virtutea unor principii abstracte
 de egalitate și de fraternitate internațională
 pregătesc gâtuirea neamului lor cerând de-
 sarmarea sa față cu dușmanii introduși prin
 fraudă în cuprinsul moștenirii sale.

Sub influența acestei doctrine tineretul
 de astăzi se manifestă cu o generație cu un
 simț critic foarte dezvoltat. El își dă seamă
 perfect de situație, cunoaște admirabil nea-
 junsurile și cauzele lor.

Din nenorocire puterea lui de acțiune
 pare a nu merge paralel cu conștiința dato-
 riei sale. Motivul este pentru că pe lângă pre-
 gătirea științifică, pentru a dezvolta însuși-
 rile de acțiune se cere și o operă de educație.
 Această operă de educație merge mai încet.
 Mai ușor poți renova conștiința intelectuală
 a unei clase decât de a-i transforma sufletul
 în senzul abnegației și a muncii desinte-
 resate.

Totuși și sub acest raport congresul,
 după cum se vedea din dările de seamă a le
 delegaților de pretutindeni, ne aduce vești
 îmbucurătoare.

În tabloul negru cu realitatea însăși pe
 care ni-l dau despre situația neamului no-
 stru în diferite ținuturi, licăresc multe puncte
 luminoase.

Este munca ce tineretul universitar în
 diferitele părți o depune pentru îndreptarea
 raului.

Astfel putem admira năzuințele societă-
 ților academice din Bucovina, din Viena, din

Budapesta, din Graz, Meceonia și centre-
 lor din țară.

Prin contactul viu și cât mai des a stu-
 denției nu pot decât să sporească.

Congresele studențești au în privința
 aceasta un rol de educație extraordinar de
 de însemnat, care pentru aceia care le ur-
 măresc de aproape este indiscutabil și care
 nu trebuie nesocotit de cătră nici un român
 cu judecată.

În această privință actualul congres a
 produs rezultate care singure pot întrece
 toate celelalte așteptări.

Cu acestea trecem la expunerea modului
 cum a decurs congresul.

ZIUA I.

Sosirea congresiștilor. — Primirea. — La Bi-
 serica Madona Dudu. — Sfințirea drapelului
 soc. studenților Macedo-români. — Prima șe-
 dință.

Primirea oficială a studenților s'a făcut Du-
 minecă dimineața când a sosit cel mai compact
 grup de studenți, format din studenți ai facul-
 tății din Iași și București și din participanți și
 delegați de peste hotare.

O parte din congresiști sosiră încă de
 Sâmbătă în Craiova. În vederea oaspeților, ve-
 chea capitală a Banatului Olteniei se gătesc
 ca în zilele de mare sărbătoare națională.
 Toate străzile erau pavozate cu steaguri. Pe
 tot parcursul lor din distanță în distanță arcuri
 de triumf ridicată în onoarea studenților.

La gară o mare mulțime de cetățeni în
 frunte cu autoritățile comunale și cu comitetul
 studentesc local de primire ocupase peronul.

Numeroase delegații din partea instituțiilor
 culturale și sociale din oraș veniseră într-
 tâmpinarea oaspeților.

Pe peron, printre persoanele venite să în-
 tâmpine pe congresiști, se aflau d-nii Marius
 Metulescu, ajutor de primar; P. Cancel, preșe-
 dinte centrului universitar din București;
 Dăscălescu președintele centrului din Iași; E-
 mil Dumitrescu delegatul Ligei culturale sec-
 ția locală; d-nii Bărbulescu și Cosmoc profe-
 sori ai liceului Carol I; numeroși membrii ai
 Ligei cu drapete, cum și numeroși cetățeni cari
 au salutată călduros pe congresiști, urându-le
 bună venire.

Cuvântările.

D. Marius Metulescu ajutor de primar, după
 pogorârea din tren a congresiștilor a salutată
 pe distiașii oaspeți pe câteva zile ai Craiovei,
 urându-le bun venit în cel mai important cen-
 tru al Românilor din Oltenia în Craiova.

D. Manolescu student craiovean în numele
 studenților universitari craioveni, a salutată pe
 congresiști cari au decis să se întrunească și
 să discute asupra chestiunilor privitoare la ri-
 dicarea neamului.

Dumneasa le-a urat bună venire și spor la
 muncă.

Di Emil Dumitrescu, delegatul Ligei Cultu-
 rale secția Craiova, a salutată pe congresiști, în
 numele Ligei Culturale din localitate, urându-le
 bună venire.

Di Bărbulescu, profesor al liceului Carol I,
 a salutată pe congresiști, în numele soc. corale
 „Armonia”.

Di Cosmoc, profesor la liceul Carol a salu-
 tat pe congresiști, în numele profesorilor și e-
 levilor liceului Carol I.

Di Banu, student în matematici în numele studenților congresiști a mulțumit aceluia care au ieșit întru întâmpinarea congresiștilor.

După terminarea cuvântărilor de mai sus, studenții și studentele congresiste formând un impozant cortegiu în frunte cu muzica reg. 1 Dolj, au parcurs bulevardul Carol I, străzile Justiției și Unirei, până la biserica catedrală Madona Dudu unde au asistat la serviciul religios oficiat de preotul Lungulescu membru în consistorul bisericesc superior.

După terminarea serviciului religios s'a oficiat un tedeum pentru sfințirea steagului soc. studenților macedoneni după care preotul Lungulescu rostește câteva cuvinte oferă steagul președintelui urându-l să-l poarte cu demnitate.

Urmează apoi o predică ocazională a părintelui protopop Popescu-Breasta, care salută pe congresiști în cuvinte înflăcărâte.

D-sa atrage atențiunea studenților asupra marilor fapte ce le amintește Craiova și face apel la studențimea română să nu desminte speranțele ce se pun în ea. Trăcem prin împrejurări grave zice d-sa. Peste Dunăre baleanul e în febră? Iar peste Carpați nici odată nu a fost pace pentru neamul nostru. Să fiți gata și să nu uitați căci ceasul suprem poate suna. Nu uitați zice d-sa studenților din România că dela conservarea fraților de peste hotare atârână propria noastră conservare. Jurați înaintea acestui steag că atâta timp cât neamul va fi amenințat în orice cuprinsuri, vă veți jertfi fără ezitare pentru dânsul.

Predica părintelui protopop Breasta a produs o adâncă impresie asupra publicului.

Din partea studenților macedoneni a vorbit dl A. Zego, președintele societății lor, care a făcut un succint istoric al societății și al activității realizată. Dacă am ținut să sfințim acest steag la Craiova este pentru că avem în acest oraș pilde glorioase de trecut care ne vor învăța să mergem sub cutele sale vrednice înainte. Aici Tudor Vladimirescu a biciuit bandele grecilor care jefuiau Țara, aici s'a trezit primele mișcări de emancipare de sub tutela străinilor. Urmând aceste pilde mari promitem că vom păstra cu demnitate steagul ce ni s'a dat.

În cuvinte însuflețite apoi mulțumește d-lui primar Pesseacov, nașul steagului și d-nelor române din Moloviștea (Macedonia) care au dăruit steagul.

A luat cuvântul apoi dl primar Pesseacov care răspunde studenților macedoneni în cuvinte frumoase, urându-le izbândă sub drapelelor lor.

Dela biserică congresiștii au format un impunător cortegiu și s'au îndreptat către Teatrul Național.

În aula teatrului d. director al teatrului E. Gârleanu, și personalul artistic au întâmpinat pe congresiști, cărora le-au urat „bun venit” și spor la lucru.

În câteva minute, sala, lojile, galeriile se umplu de public.

Deschiderea congresului.

La orele 12, d. P. Cancel, declară congresul deschis.

D. Dăscălescu, președintele cercului universitar din Iași, propune ca președinte activ al congresului pe d. Cancel.

Propunerea e subliniată de furtunoase aplauze.

D. Cancel luând cuvântul, propune adunării ca președinte pe d. Pessiacov, primarul orașului, care însă se scoală și spune că regretă a nu putea primi această onoare, de oarece afacerile comunei îl împiedică a lua parte la ședință.

Aceasta a făcut o impresie rea între studenți. D. Cancel propune atunci ca președinte de onoare pe d. Marius Mețulescu, al doilea ajutor de primar, care mulțumește pentru distinsa onoare și urează spor la muncă, studenților adunați în congres la Craiova.

Apoi d. Defleury, directorul prefecturii, vorbește în numele d-lui prefect, care lipsește.

Formarea biuroului congresului.

Se procedează apoi la formarea biuroului.

Se alege: P. Cancel președinte; Dăscălescu (Iași) și Marmeliuc (Viena) vicepreședinți; iar ca membri: Octav Tarnovski (Cernăuți), G. Tarnovski (Graz), G. Petrovici (Frejberg), Procopiu-Jitescu (Cernăuți), D. Cantemir, Juleva și Diaconescu V. Stoica (Budapesta), I. Iliescu și V. Manoilescu (Craiova).

Telegramele expediate de congresiști.

D. Dăscălescu, vice-președinte urcându-se la tribună, spune că cel dintâiu gând al tinerimei univertitare trebuie să se îndrepte către acela care a înălțat țara, către bătrânul Suvoran, care a făurit România modernă.

După aceasta dă cetire următoarei telegramme, care e ascultată de studenți în picioare:

Majestății Sale Regele.

Studențimea română de pretutindeni, adunată în al doilea congres cultural național la Craiova, trimite Regelui României simbol al luptei jertfitoare pentru țară și sprijinitor puternic al culturii naționale, încredințarea sentimentelor ei de desăvârșit devotament și înaltă loialitate.

Președinte, P. Cancel.

Telegramă către A. S. R. Prințul Carol

Nu trebuie de asemenea să uităm, vă Dinastiei, care va fi chemat mai târziu să ducă destinele țării noastre, a zis d. Ilescu.

Citește apoi următoarea telegramă sată prințului Carol:

„Adunați pentru a întări legăturile cele, prin care națiunea românească e una și în voci nedespărțită, tinerimea română Universitățile române și străine, aclamă în Regală, pe conducătorul firesc al viitorului Rege de luptă și jertfe, și-și arată căldura rință, de a putea cât mai des prin viu grai rate Aceluia care va fi cândva rege românilor timentele lor de adânc devotament și de nădărnită iubire”.

Președinte, P. C.

Alte telegrame.

Dlul ministru de instructie publică.

Studențimea română de pretutindeni în al doilea congres cultural național, în capetenia învățământului nostru omagii

Președinte, P. C.

Dlul Rector al Universității București.

Studențimea română de pretutindeni în al doilea congres cultural național, pe rectorul Universității din București.

dinte, P. Cancel.

O telegramă identică s'a trimis și rectorului Universității din Iași.

După citirea acestor telegrame, dl Ilescu, adresându-se numeroasei asistențe ne :

„Dacă noi studenții am ajuns la o așa țară, dacă sufletele noastre sunt atât de lite, lucrul acesta se datorește celor doi învățători ai neamului, Iorga și Cuza.

Se cuvine și lor dragostea noastră. Să dresăm deci și lor expresiunile noastre votament și respect.

Se citesc apoi următoarele telegrame

Dlul A. C. Cuza, profesor Iași.

„Strălucitului profesor, care a dus și cea mai grea luptă, pentru biruința de adevărului românesc și care din mijloc feliilor și calomniilor, se ridică mai triumf ori când gata să înlăture cu energie oricâ noni, studenții români de pretutindeni în al doilea congres cultural-național la Craiova îi trimit sfântul lor jurământ că vor ști vredniciei de jertfa sa”.

Dlul N. Iorga, profesor universitar, București.

„Studențimea română de pretutindeni în al doilea congres cultural național

Informațiuni literare.

Gh. din Moldova (George Kernbach), *Versuri și proză*, Iași, 1912.

Publicarea acestui volum nu poate fi înțeleasă decât admitând că pietatea amicilor editori le-a colorat cu mult optimism chibzuiala critică cu care s'a cules bagajul literar adunat în cele 169 de pagini de versuri. S'a cules probabil tot, deoarece s'au cules și poezii cari n'au avut niciodată nici un rost și pe care nici lumea de astăzi, nici cea de mâine nu li-l va putea da.

B. P. Hajdău tipăria „Revista nouă” și era vesel să dovedească că are în ceata sa și poezi ai amorului naturalist și spiritual și totuși pătruns de o notă de moale duioșie, cum aveau „Convorbirile literare”. De mult timp doară „Convorbirile îndreptaseră atenția spre Heine care, de altfel, nu pătrundea în România numai prin „Convorbiri”, ci și de ex. prin proza lui Granda, care-l traducea din franțuzește și care se inspirase de istoria lied-ului german scrisă de Scherer, tot în franțuzește. De mult timp poezii „Junime!” imitau pe Heine. Acum îi sosia și lui B. P. Hajdău — și încă dela un Moldovean — un caetel de versuri cu rugarea să aleagă din el ce va găsi mai bun pentru „Revista nouă”: Și astfel Gh. din Moldova intră în lumea literară susținut și de simpatia de care „Revista nouă”

se bucura. La reușita aceasta era doar lângă Delavrancea și Vlahuță”.

Acum însă Gh. din Moldova este singur, strâns în cele 169 de pagini, vioiu și simpatic, bun și glumeț, modest și conștient de lipsa-i de putere creatoare, despre care și el însuș vorbeste. Acum îl putem judeca *in sine*, neturburați, nesugestionați de reflexul atmosferei în care se ivise.

1. Mai surprinzătoare decât ori când se vede astăzi clară nepăsarea formeii sale.

Curajul de-a moldoveniza limba literară ni se pare o reacțiune pe care nimem nu o va a-proba și care nu-i periculoasă; dacă ea ar veni dela un — Eminescu, ar fi, căci un Eminescu ar putea duce multă lume pe urmele sa. Spiritele mai inferioare nu pot primejdii limba *unică*

1) Recunoștința poetului către B. P. Hajdău se poate găsi la p. 136 unde Hajdău este „geniul”...

2) Eu mă duc și las în urmă
Plin de versuri un caet,
Versuri care n'au să-mi dea
O cunună de poet. (p. 71).

Și:

Rămâne-va după mine
Un ulei înțreg de oase
Și între mii de versuri rale
Câteva stiluri frumoase. (Pag. 64).

în care intrușii provincialismului sunt niși când sunt necesari sau proprii să așeze anume nuanțe, dar din care trebuie exclus provincialismul inutil.

La Gh. din Moldova provincialismul sinceritate: *nu putea altfel*; este natural de care s'ar pierde încă ceva din pușca mec ce-l are. De aceea i-l primim. I-l primim mai ales când este intenționat și se califică ca povestitor „în dialect moldovean (Nunta).

Așadar nu dialectul *Nuntei*, nu conștient inevitabile displac, ci alte greșeli. Greșelice uneori. Exemple:

S'aprinde sângele în artere
Ca nu de obiceiul lui — (p. 150)
Jupiter...
Bănuț-ai a fomeii
Pentru găște simpatie — (p. 98).
Dar când ni-i silă de chiar noi... (p. 13)
Câte visuri tulburat-a,
Câte vieți — zădărnice! (p. 26).

Așa greșeli (și altele asupra cărora insist) le-am ierta lui Pralca și lui Școar dar nu unui poet de astăzi, care vine după nesciu și Coșbuc!

Și metrul lui Gh. din Moldova nu-i Ca să-l vedeți ce nefiresc curge, cetățarii de mai la vale accentuând unde gâdă centul grav:

depune înaintea aceluia care reprezintă pe nimeni altul, cultura românească, și luptă cu prețul ori-cărui jertfe, pentru acel al de dezrobire sigură a acestui neam, jurământ solemn că-i vor fi până la sfârșit soldați dăruitori și gata la orice sacrificiu”. Președintele, P. Cănel.

Se mai expediază o telegramă episcopului Radu al Râmnicului, și alta d-lui N. Ioneș-Covora, fost președinte al celui dintâiu congres studentesc național cultural ținut la

Telegrame primite dela colegi.

După ce aceste telegrame sunt expediate, d. câte o citire altor telegrame ce s'au primit din partea mai multor studenți, cari impediți de diferite cauze n'au putut lua parte la ședințele congresului și prin care ei urează la muncă colegilor lor.

Apoi, ședința se ridică, anunțându-se cea după amiazi la o orele 3.

Masa dela prânz a studenților.

După ce ședința de dimineață s'a terminat, membrii congresului li-s'au împărțit bonuri pentru masă ce s'a servit la diferite restaurante din oraș în comptul primăriei.

Mulți dintre craioveni au ținut să ia parte la aceste mese alături cu studențimea universității.

Vizita contelui Berchtold o insultă pentru România? Ziarul „Gross Österreich” din Viena reluând discuția asupra vizitei contelui Berchtold și a soției sale maghiare în România, scrie că pentru politica austriacă vizita n'a dat un rezultat favorabil. După ce ziarele oficiale românești au publicat articole de bun simț comandate, iar telegraful oficial le-a transmis la Viena, imediat tonul s'a schimbat și ziarul românesc a luat o altă pozițiune față de vizita contelui Berchtold.

„Gross Österreich” spune, că în România a avut o foarte rea impresie faptul, că într-o vizită atât de serioasă contele Berchtold și-a lăsat nevasta ca și cum ar fi fost o simplă cheme de vilegiatură. Curtea regală română și ea rău impresionată de diferite detalii ale vizitei date de ziarele vieneze. Astfel a produs mare indignare la Curtea regală aserțiunea că doamna contesă Berchtold „s'a folosit de plăcere de ocazia de a lua contact cu regina României”. Aceasta ca și cum „contesa ungurească” ar fi făcut o grație reginei Elisabeta a României vizitându-o.

A venit apoi și atitudinea necuviincioasă a presei ungurești și în special a ziarului „Budapesti Hirap” ale cărui legături cu primul ministru Lukács sunt cunoscute. Acest ziar vorbind de vizita contelui Berchtold spunea că România trebuie să se arate acum vrednică de onoare ce i se arată și să rupă orice legături cu România din Ungaria.

Firește, spune „Gros Österreich”, presa românească independentă a răspuns cum se cuvine acestor necuviinți ale ziarului maghiar.

Articolul revine apoi asupra episcopiei maghiare din Hajdudorogh arătând că chestiunea aceasta a produs o vie indignare în România și vorbește și de întrunirea studenților.

Conferența partidelor opoziționiste. Marți s'au întrunit în Budapesta reprezentanții tuturor partidelor din opoziție, spre a discuta atitudinea ce au să păstreze în viitor față de guvern. Dintre vorbirile ce s'au rostit cu această ocaziune, remarcăm pe aceea a lui Mezösy, care a declarat că opoziția n'are să se mulțumească cu mijloacele de luptă ce li-a aplicat până acum față de guvern, ci având în vedere ținuta tot mai provocatoare a guvernului, va lua de mijloace și mai radicale. Propune ca lupta să fie dusă și în delegațiuni, unde reprezentanții opoziției vor putea provoca incurcături mult mai serioase decât în parlament. S'a votat la urmă o rezoluțiune, în care opoziția vestește întreaga activitate de până acuma a guvernului și declară că o colaborare cu majoritatea între împrejurările actuale e absolut imposibilă. Cere apoi introducerea fără întârziere a sufragiului universal pe bazele stabilite de opoziție și sanarea tuturor gravaminelor.

Tonul cel mai rășboinic l-au avut în această conferință kossuthiștii. Ei au propus, prin reprezentantul lor Mezösy, și transpunerea luptei în delegațiuni. Și mărturisim că nouă ni-ar plăcea să vedem petrecându-se aceleași scene și în Viena, scene pecari de atâtea ori le-am văzut în parlamentul din Budapesta. Las' să vadă și Viena și întreaga lume cultă, ce va să zică „parlamentarism ungar” ori mai bine zis „iudeo-maghiar!” Iar kossuthiștii li-se va da încă odată ocaziunea să-și dovedească loialitatea față de înaltul tron, căruia nici odată n'au întârziat să-i facă greutăți atunci când se afla în strămoare.

Kossuth, „reumaticul”, va intra de astădată în Viena înarmat până în dinți, gata să zdrobească tot ce-i va cădea în cale și mai întâi pe dușmanii de moarte ai „națiunii”, la picioarele cărora se „știe” gudura de altfel atât de bine în timpuri de pace, — atunci când monarhia nu e amenințată de complicațiuni. Asta-i

tactica politică a kossuthiștilor, caracterizată prin chiar ținuta șefului lor.

Audiența prim-ministrului Lukács. Premierul Lukács a fost primit ieri în audiență la M. Sa. Cu această ocaziune prim-ministrul a mulțumit M. Sale pentru distincție și a raportat asupra afacerilor curente. Audiența a durat mai mult de o oră.

Bugetul anului viitor. Proiectul de buget pentru anul viitor e fixat definitiv și într-una din primele ședințe va fi înaintat camerei. În proiectul de buget sunt luate și cheltuielile noi, constând din adausul personal al funcționarilor de stat și sporite încă și în urma dispozițiilor noii legi de pensii. Aceste cheltuieli fac în total o sută de milioane de coroane. Bugetul însuși întrece cifra de două miliarde.

Pentru aeroplanul Ardealului

Arad, 12 Septembrie.

Continuăm azi publicarea contribuțiilor pentru aeroplanul Vlaicu III. Cu multă satisfacție sufletească constatăm că apelul nostru a aflat un răspuns viu în toate colțurile românești din această țară. Suntem avizați că în cele mai multe orașe și comune românești s'au inițiat colecte individuale și colective:

Arhierii bisericelor românești au grăbit să fie cei dintâi între contribuții, dând astfel o nobilă pildă credincioșilor păstoriți de ei.

Se poate spune cu drept cuvânt că dela procesul memorandumului încoaci nici un eveniment public n'a mișcat masele românești în măsură așa de mare ca zborurile lui Aurel Vlaicu. Se simte aceasta din scrisorile cu cari mulți dintre contribuții își însoțesc dăruirile. În cele mai multe din aceste scrisori focul e atât de mare, încât ele nici nu se pot publica, tocmai pentru acest motiv. Unele sunt foarte înduioșătoare.

Pentruca să ilustrăm însufletirea acestor generală, reproducem la vale, din cele multe, două scrisori, una din Bosnia, alta

Mică mână picior mic...
Razele lunii bălăie...
Eu, ca flutur ce mi-am atins...
Aș vrea să fiu regele Midas...
Gura ei îmi zicea „du-te”...
Am doschis noaptea fereastra...
Robie cu lanțuri grele...
Sudori calde în șiroaie...¹⁾ etc.

A evita un hiat nu mi se pare meșteșug greu. Am îl evită Gh. din Moldova se poate vedea în exemplul următor, în care e și a dau un de-apă, iar e și u un eu (?!): te-urmăresc (p. 20).

Și nu oai nepăsătoare,
Nici înainte, nici napoi,
Ca ș'o picătură de-apă
Dintr'un repede șuvoiu.
Iar cercând a te înțelege
Te-urmăresc cu ochii tristi...

Exemplele relative la formă sunt suficiente. 2. Să ne orientăm acum în cuprinsul volumului.

Este un cuprins modest. Poeziile lui au răsufllarea scurtă, terminată câteva strofe; sunt niște lucruri trecătoare, niște iute, necrescute și nehrânite din adân-

curi sufletesti. A scris și Goethe așa ceva: *Wer nie sein Brot mit Tränen ass*; a scris și Heine, pe care și Gh. din Moldova îl traduce de câteva ori indicându-l astfel ca poetul său de orientare; au scris și alții, mulți; și la noi; dar banali ca Gh. din Moldova n'au fost. Răsufllarea scurtă n'ar fi un cusur; un suspin ca *Über allen Gipfeln ist Buch* este mai economic în vorbe decât mai toate poeziile poetului român, dar este un suspin cu adâncimea și emoția goetheană; cusurul este — banalitatea, care nu-i șade bine nici Românilui.

Acuza este, firește, gravă; a fi banal însemnează a nu avea dreptul să apari în literatură și acuza trebuie dovedită. Dovada este ușoară; câteva citații, care se pot înmulți cu ușurință, sunt suficiente ca s'o constituie:

Dacă vrei să fii iubită,
Dă-i parale lui Didin:
El — sârmanul! — ne răsuună
Pe noi își care plătim.

(Unei babe, p. 3.)

Anii zboară, viața trece,
Cu ea visele-mi se duc:
În pustietatea rece
Rămân singur ca un cuc... (p. 45).

Frăți de sânge, frați de luptă,
Azi e zi de sărbătoare:

Ori ce inimă tresaltă
Pentru lupta viitoare
Și cu drag pe-a lumii hartă
Azi privirea noastră eată
Țările ce-au să închege
Dacia neatărnată... (p. 57).

Tot ce-am avut mai scump aice
Sub flori acuma hodinește.
Acolo unde nu-i durere
Și unde totul se sfârșește. (p. 90).

Din când în când banalitatea își adaugă câte un ingredient de *urit* și de *spirit*. Ce meșter este de cele mai multe ori Heine în astfel de estetice drăcii! Dar Gh. din Moldova ne crede capabili să gustăm din:

Cuente, pasăre sură,
Să tăcem de-acu din gură.
Că voleanu ni-i sfârșit:
Amândoi am răgușit.
Tu ai dat de-o poamnă rea...
Răgușit-ai și nu prea;
Eu, de-amor fără sfârșit,
Chiar de veci am răgușit! (p. 91).

În poezia ce-i spune „voia sa din urmă” (p. 70) poetul se teme că „gândurile” lui se vor prefăce în — viermi (!), dacă-l vor înbropa în lut și nu-l vor arde pe rug: Viermi din gânduri! Și *Blestemul* (p. 146) este o probă de

prețioasă — se găsește în „Cetatea Hotin”, reconstruită în mic pe malul lacului de apă. Ea va rămâne o parte din patrimoniul cultural al țării noastre. O foarte bogată colecție de țesături, broderii și chilimuri basarabene, zapise și cărți domnești, opere ale scriitorilor basarabeni ne dau momente prețioase din trecutul românesc, ca și din trecutul mai prinos, fără să uităm, al Moldovei de peste Prut.

În întreaga înșiruire a prețioaselor obiecte se recalculează în chip deosebit ochiului mai atent schițe de ale unor pictori francezi călătoriți în diferite timpuri în Principate, numeroase cărți puse la dispoziția Ligei Culturale de către un bun român, d. G. Sien.

Pe la orele 5 p. m. d. Iorga a ținut în Palatul Săteni și în fața unui numeros public, în mare măsură săteni, o foarte instructivă conferință călăuzită să lămurească rostul „Ligei pentru unitatea culturală a Românilor de pretutindeni”. N'a fost o conferință numai lămurirea unor noțiuni necunoscute de o bună parte a publicului ci mai vârtos prin exemplele pe care le culegea din cercetarea situației Românilor din diferite provincii.

Deși spre seară timpul pare a miși spre bine, povestea Neamului”, a cărei reprezentare se desfășoară la „Arene”, se contramandea din cauza temperaturii prea scăzute și a timpului prea puțin sigur.

Pe a doua zi sunt speranțe mai bune.

Correspondent.

Înțelegători ai rosturilor noastre.

Arad, 12 Septembrie.

Peste câteva săptămâni, în satele noastre, mii de copii se vor îndrepta cu cărțile subțiri spre lăcașul luminii, spre școală. În satele lor primăvăratice florile dulci se vor strecură trecând pragul sălilor încăpătoare. Dascălii blânzi le vor spune câte un cuvânt de îndrumare făcându-le să înțeleagă... Ce mare e opera unui învățător conștient de răspunderea ce și-o ia asupra capului! Și mai ales într-o vreme ca aceasta, când privim „cumplite vremuri și cumpănă pentru pământul nostru și nouă”. Când neamurile toate își călesc în focul culturii naționale și biruiesc armele ale conștiinței și luminii. Dar înțelegătorii învățătorilor nu se mărginesc la atâta.

Necesitățile unui neam sunt multe și aproape toate își pretind în zilele noastre neîntârziată satisfacere. E naturală întrebarea: cari sunt cei mai de aproape înțelegători ai rosturilor țării noastre, dela cari am fi îndreptățiți să așteptăm, ba chiar să pretindem satisfacerea acelor necesități? Fără doar și poate că aici gravitează cel mai important rol al învățătorului.

S'a scris mult, s'a cheltuit multă energie în precizarea rolului învățătorilor. S'a scris mai ales în două feluri — amândouă jignitoare. Unii vorbesc de învățătorii care sunt conștii de menirea lor, că sunt necheși să ducă în spate atâta cât cere neamul și țara ei, — dar ei nu fixau programe de muncă, și ajutorul cărora credeau că învățătorii o să facă. Alții vorbesc de învățătorii care sunt conștii de menirea lor, că sunt necheși să ducă în spate atâta cât cere neamul și țara ei, — dar ei nu fixau programe de muncă, și ajutorul cărora credeau că învățătorii o să facă. Alții vorbesc de învățătorii care sunt conștii de menirea lor, că sunt necheși să ducă în spate atâta cât cere neamul și țara ei, — dar ei nu fixau programe de muncă, și ajutorul cărora credeau că învățătorii o să facă.

cu sătenii, cu coase, ori coarnele plugului în mână, să arunce sămânța gândurilor bune în ogorul ce-l avea înaintea ochilor, înaintând pe drumul lor tăcut cu înclinarea vieții lui binelui ce-l poate da aceluia în societatea și de pe urma căruia trăiește. În tot cazul această muncă conștientă și tăcută e singura adevărată; dar mai au o îndatorire, cum se va vedea, față de cultura românească.

Preoții noștri apar în aceeași potriveală de situație. Și aici ne doare pe noi. Ziarele noastre purtau și poartă și azi întru câtva acest groaznic specimen de a decolora viața satelor românești prin chiar reprezentanții ei în lupta mărunță a oărilor tăioase. Suntem porniți a crede că acest chip de a se ilustra tendințe și însușiri nu e cel potrivit cu nevoile noastre. Că în împrejurări ca acestea, când zăngănit de arme răsună la hotarele pământului românesc, se impune înfăptuirea fără amânare a altor treburi de capitală importanță în lămurirea ființei noastre sufletești.

Toți purtătorii cuvântului vremilor nouă susțin că neamurile, cari vor da mai mult culturii umane din prisosul culturii lor naționale, acelea sunt neamurile viitorului, cari se vor îngrădi pe hotarul lor etnic.

Dar noi o cultură unitară nu avem. Nu ne cunoaștem pe deplin, ba nici cel puțin în parte o seamă din producțiile spiritului nostru, dovedit de altcum de inventiv și original, din arta noastră populară. Svedia are în muzeele sale ținuturi întregi cu întreg modul lor de viață, al locuitorilor chiar cu portul și culoarea feței lor. Într'un muzeu suedian ai viața unui popor înaintea ta. Ce genial mijloc de a desăvârși unitatea sufletelor în chipul acesta, frate pe frate de aceeași lege privindu-se în față, unul din îndepărtatele locuri sărace din nord cu fiordurile adânci și frigiditate grozavă, iar altul din șesurile blânde sudice vecine cu Marea-Baltică. Ce interese superioare nu ar servi, ce nevoi adânc simțite nu ar împăca un Muzeu mare românesc. Și oare n'ar fi posibil să-l avem?

Să urmărim mai departe rolul învățătorilor.

Cea mai de seamă îndatorire o au acești propovăduitori ai cuvântului bun, față de arta românească. Spiritul inventator al sătenilor a avut în toată bună vremea o artă, care corespundea nevoilor lui sufletești. Stilul frumos al caselor cari au atras atenția străinilor, deosebitul gust în aranjarea lăuntrică a lor, multa dichisală de pe obiectele ce o împodobesc, — dar să luăm mai amănunțit. Câtă dibăcie în săpăturile admirabile ale stâlpilor dela poartă, pe cari e însemnat anul zidirii casei, numele ziditorilor, a preotului, care prin slujbe a întărit temelile acelei case. Incerstările fără preț de pe tronuri, lăzi unde se țin bucate, de pe rășboai, cuiere, grinzi cu crucile de cașcaval ori cununile de grâu și cucuruz — norocul casei —, dar mai ales de pe crucile de lemn dela morminte ori dela răspântiile drumurilor, cari au chipul Mântuitorului răstignit, seară, clește, piroane, ciocane, cocoșul din biblie. Va veni vremea când noi nu vom mai ști pune cruci de stejar la mormintele morților noștri, și să păstrăm tradiția care ne vorbește de o artă românească și de îndatoriri față de ea, — ei ne vom cumpăra cruci de piatră — fie ieșite și din mâinile Evreilor! — cari nu se potrivesc cu sărăcia noastră, și mai ales cu spiritul nostru.

Cei vechi, chiar preoții, se indeletniceau cu pictura, zugrăveala. Oricât de șterse ar fi acestea pentru istoria culturală a trecutului nostru au o valoare. În Maramurăș, pe care-l cunoaștem foarte puțin, în satul Băicoiel, arhiva parohiei păstrează date asupra zidirii bisericii, asupra „țitorilor”, cari o au înzestrat cu odoare, asupra lui „Sima Costan, acesta au fost preot, și au fost parohus în Bășcoel 33 de ani, și, în anul 1785, au zugrăvit altarul și biserea băr-

bașiloru, luându afară fruntariul”. — Câte „lucruri vechi” de cel mai mare interes nu vor fi date uitării spre paguba noastră.

Muzeul „Asociațiunii” din Sibiu trebuie alimentat cu artă românească din satele noastre. Avem deja un început. Iar aceasta o pot face numai învățătorii și preoții, mai ales învățătorii cari stau în nemijlocit contact cu țărani și accștia le stau la îndemână cu orice, căci au mare încredere în ei. Lucrurile mărunte se pot aduce întregi, iar cete mari în miniatură. E vremea să mergem și noi pe urmele neamului suedian, care are cea mai sănătoasă cultură. Vom trebui să facem și noi sforțările uriașe ce le face acest neam contra germanizării unui ținut de Suedeni în nordul Germaniei. Și rezistă și azi prin conștiința trează ce o are.

Insemnate servicii pot aduce învățătorii filologiei românești. Fiecare sat își are cuibul său de viață aparte, numiri locale, topografice, etnografice. Mai adaugem, că atâtea familii românești vor fi având documente vechi, pe cari le păstrează ca pe niște moaște. Neadunate la timp podoabele satelor noastre se vor pierde în civilizația ce trece peste noi, căci străinătatea pătrunde încet cu alcătuirile sale rafinate înlocuindu-le. În Maramurăș ni-se părăduiesc cuvintele neaoșe, chiar pe cărți bisericesti din sec. XVI-lea aflăm însemnări în ungurește despre așezăminte românești, fără să mai vorbim de ungurismele multe și construcția sintactice străină, — dar azi ce va fi pe acolo. Într'alte părți ni-se amestecă elementele de port cu cele străine, jocurile ne sunt pe deocă de când au străbătut „valturile”, cântecile — atâtea ne-ar mai trebui să le pierdem și pe acestea, — și într'o bună dimineață ne vom pomeni, cu toată puterea noastră de vitalitate, că falnicul arbore al culturii românești își leagă trist ramurile uscate în golul văzduhului.

În aceste vremi de prefacere întregă activitatea socială a Românilor trebuie să graviteze în sprijinirea a tot ce e a neamului, în încurajarea minții țărănești, a artei populare, în respingerea disprețului față de avutul nostru — cât de sărac ar fi!

Și aici tot dela învățătorii pleacă. Pentru că ei sunt sarea pământului românesc, ei sunt individualitățile reprezentative ale demnității și conștiinței noastre naționale. Lumina cărții să spargă întunerecul, prelegerile populare ale „Asociațiunii” trebuie înmulțite de învățătorii, cari pot aprinde și fulgere, la lumina cărora sătenii să vadă în zările îndepărtate — culmile țântelor, idealurilor noastre. Nu-i împiedecă în activitatea lor școlară, față de care încă avem ceva de spus. Dacă vor îndeplini în activitatea lor socială numai o parte din faptele unui „Doctor Rareș” al lui Vlahuță — de ce n-am culege îndemnuri din literatură? — cu tot sistemul riguros al educației mai puțin românești ce li se impune — să nu-și uite de un „Moș Viron” al lui Agârbicanu, ori de „Dascălul Trandafir” al lui Sadoveanu — al lui Sadoveanu de pe vremuri! Vreau să zic: să nu piardă din vedere cultul limbei și cântecului românesc. Ei n'au mijloacele necesare pentru a propovădui o greoaie și scrupuloasă pedagogie germană — și mai ales n'au unde!

O neadormită veghe pe altarul conștiinței neamului trebuie să fie învățătorimea. Fapte de acest fel săvârșite — va vedea oricine ce prețuiește ea, ce rol greu și sfânt i-s'a dat, ce cinste li-se cuvine. Trebuințe de acest fel împăcate, trebuințele sufletești ale țărănilor le vor mulțumi preoții, cari vor picura liniște sufletească recreatoare, sentimente nobile, le vor da curajul trebuit pentru ziua de mâine.

Suntem setoși după vremuri, când urgia satelor noastre va înceta, neomenoasele certe și hărățeli chiar între fruntașii cu atât de grea răspundere pentru neamul nostru — neam de

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrásynr. 20.

— palatul Fischer Eliz. —

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mățasuri, dantele, cordele, mănusi și orice acvizite. Că 132-100

țărani — vor fi dispăruți, în locul vorbelor veninoase din coloanele ziarelor noastre vom înregistra cu bucurie momente culturale din viața satelor unde sunt puși ei, demnii și conștiințioșii frunțași, să vegheze treji și să îndemne la fapte, cari vor aduce recunoștința unui neam.

Noi datorim ideea, gândul. Și e o datorie de conștiință a se ține seamă de el. Vrem să cadă pe pământ negru, nu sterp!

După gândul de azi așteptăm fapta de mâne. S'o vedem!

Cronică externă.

Bulgaria față de România. Acreditatul regelui bulgar la curtea română, Dr. Gheorghe Kalineoff a fost însărcinat de regele Ferdinand cu o misiune specială la M. Sa regele Carol, a cărei conținut nu este cunoscut, dar a cărei importanță neapărată este de o însemnătate capitală în împrejurările de azi. Timisul regelui Bulgariei a fost interviewat în București de un reprezentant al presei române. Dl Kalineoff fiind rugat a preciza partea reală a misiunii sale cu indicațiuni mai concrete a spus următoarele:

Cât despre acele „indicațiuni concrete”, pot să fac afirmări de pildă, că în Bulgaria, în masele populației domnește o vie agitație. Vă asigur însă că, nici M. S. Regele Ferdinand, nici guvernul său nu împărtășește vederi războinice. Este drept că o parte a presei bulgare agită postul roșu, dar clasa diriguitoare a Bulgariei dorește ferm menținerea statului-quo. Este de dorit însă, și-mi place să cred că aceasta este dorința întregii omeniri civilizate, ca starea de turburări în Turcia să înceteze. De aceea guvernul bulgar nu dorește decât aplicarea art. 23 din tratatul dela Berlin. Pentru aplicarea acestor dispozițiuni noi vom cere sprijinul puternic al vecinei noastre României, cu care dorim să legăm o sinceră prietenie. Și Români au conaționalii lor în Macedonia ca și Sârbi, ca și Muntenegrenii așa că sprijiniți pe ajutorul lor și pe concursul cel-vom cere tuturor statelor mari din Europa, noi sperăm să putem întrona o eră nouă de prosperitate pentru populațiunea macedoneană.

S'ar părea că mărul discordiei dintre România și Bulgaria este Dobrogea, ei bine de mult noi am renunțat la această provincie, unde conaționalii noștri trăiesc astăzi ca cetățeni români, bucurându-se de toate drepturile politice ale unei țări constituționale.

Că uneori câteva ziare mai agită această chestie, ce voiți am dori ca în această direcție presa ambelor state să se pună de acord cu noua tendință, spre a face cât mai fructuoasă opera noastră pentru restabilirea tradiționalei prietenii dintre România și Bulgaria.

Încă odată dar, nu este vorba decât de puțin de război. Dorim pacea mai mult ca ori când, de aceea cerem azi concursul puternicei României, spre a putea asigura pacea prin liniștea spiritelor din Turcia.

Ați putut vedea că albanezilor li s'au dat drepturi apreciabile, numai această nefericită provincie Macedonia, nu a obținut nimic dela guvernul otoman. Zilnic sunt emigrări de mii de oameni, cari fug înspăimântați de teroarea trupelor turcești.

Iată tot ceea ce pot indica pentru un moment, din misiunea cu care sunt însărcinat de guvernul meu și nădăjduesc să pot asigura trăinicia unor relațiuni de sinceră prietenie între cele două popoare al căror trecut frumos și glorios nu s'a desmintit nici odată.

Se vorbește cu atâta ușurință de război. Nu toți victorioșii știu să câștige de pe urma izbânzilor. Noi suntem state mici ale căror drep-

turi se revendică sau se pierd la masa verde a diplomației, — cei puternici au îndemânarea să câștige de pe urma victoriilor lor.

De aceea vă asigur, încheie Ex. Sa, vom căuta să câștigăm sprijinul României spre a putea cere aplicarea art. 23 din tratatul dela Berlin, fiindcă noi nu năzuim anăriri și nici cuceriri teritoriale.

Dela epitropia „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria.”

Epitropia „fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria” a ținut Mercuri în 4. I. c. o ședință la Sibiu, în care s'a ocupat cu diverse chestiuni de interes pentru fundațiune. Despre decursul acestei ședințe și despre lucrările ei se publică următorul comunicat:

I. Act de recunoștință. Președintele Epitropiei Dr. Valeriu Branisce prezintă următoarea scrisoare primită dela dna văd. Elena A. Mureșianu:

Mult stimat dle președinte!

Cu plăcere vin a urma dorinței ziaristilor români exprimată prin DVoastră ca președinte al epitropiei ziaristilor români din patrie, de-a Vă preda în administrație fondul inițiat de fericitul meu soț.

De mult a simțit soțul meu marea necesitate a unui fond pentru gazetarii noștri mai mașter tratați de soarte, și s'a gândit cum să le ușureze soartea asigurându-i pe viitor, dar dorința lui abia cu ocaziunea jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei”, a putut fi realizată.

Atunci a edat el „Numărul festiv” al jurnalului său care trecând prin multe multe lupte, după cum știți și DVoastră cu toții, ajunsese în cinste să serbeze al 70-lea an de existență.

Acest „Număr festiv” a fost destinat să pună baza „Fondului ziaristilor”. Nu s'a putut însă împlini toate după cum dorea fericitul meu soț, căci îndată după ce a apărut „Numărul festiv” a fost oprit de-a se răspândi, fiind totodată improcesuat, astfel că cea mai mare parte a acestui număr, a rămas nedesfăcut și astfel nu s'a putut mult spori fondul jubilar.

Murind soțul meu în curând după aceea fără ca să poată vedea acest fond pe deplin regulat, a rămas libelul cu banii depuși pentru acest fond la „Albina” sub Nr. 22083 cu cor. de 3,477.22 precum și un scris fonciar Nr. 155,880 de 100 Lei, în posesiunea mea.

Azi văzând astfel fondul ziaristilor regulat în toată forma cu plăcere alături fondul inițiat de soțul meu, la acela care-l administrați D-Voastră.

Totodată îmi iau voie a Vă pune la dispoziție toți „Numerii festivi” rămași nedesfăcuți, cam la 3000 exemplare cu rugarea ca onorata epitropie să binevoiască a-i desface, iar banii încurși să-i alătore la fondul inițiat de soțul meu.

Cu poșta de azi am trimis libelul cu banii sus amintiți precum și scrisul fonciar la adresa dlui secretar al Epitropiei DVoastre pentru a-i alătura la ceilalți și dacă îmi este iertat mi-aș exprima și eu o dorință și anume aș ruga pe onorata epitropie a ziaristilor ca ținând seamă că fericitul meu soț a fost inițiatorul „Fondului ziaristilor” să se administreze fondul, inițiat de el, separat purtând numele „Fondul Dr. Aurel Mureșianu” fondat la 1907 cu ocaziunea Jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei”, iar sumele ce încurg pentru „Fondul ziaristilor” să

se împartă egal atât la fondul Dr. A. Mureșianu cât și la fondul Dr. Mișu pentru ca să nu rămână unul îndărătul celuilalt, căci ambele unul și acelaș scop.

Rugându-Vă stimat dle președinte aș dori să chita și prin publicitate primirea în administrație a fondului Dr. Aurel Mureșianu, doresc ca mai frumoasă prosperitate acestui fond, în DVoastră Vă rog a primi asigurarea distinselor mele stime ce V'o păstrez.

Brașov, 8 VIII 1912 st. n.

Elena A. Mureșianu.

În legătură cu aceasta epistolă secretărul arată că a primit libelul depunerii și scrisul fonciar menționat în epistola dnei Elena A. Mureșianu și propune, iar epitropia decide:

1. Epitropia ia act cu adâncă mulțumire și recunoștință de epistola dnei Elena A. Mureșianu și se obligă a administra și augmenta sumele primite sub numirea „fondul Dr. Aurel Mureșianu”, fondat la 1907 cu ocaziunea Jubileului de 70 ani al „Gazetei Transilvaniei”;

2. În conformitate cu normele în vigoare pentru îngrijirea valorilor „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”, „fondul Dr. Aurel Mureșianu” se va augmenta a) din interese proprii b) din donațiunile, ce se vor face auume pentru acest fond și c) din prețul celor cca 3000 de exemplare din numărul festiv al „Gazetei Transilvaniei” de a căror desfacere se va îngriji epitropia;

3. „Fondul Dr. Aurel Mureșianu” se va întru-trebuința amăsurat dispozițiunilor ce sunt în vigoare cu privire la întreaga fundațiune și

4. decisiul prezent se va da publicității și act de recunoștință față de nobilii inițiatori și donatori ai „fondului Dr. Aurel Mureșianu.”

II. Starea fundațiunii. În decursul lunii August, fundațiunea care cu ziua de 31 Iulie era de cor. 34,279.95, s'a augmentat cu următoarele sume:

1. Transpus pentru „fondul Dr. Aurel Mureșianu”	3,598.00
2. Contribuiri particulare, evitate de-ja în ziare	184.00
3. Dela d. Aurel Vlaicu, Binținți	50.-
4. „ „ Eugen Munteș, Agnita	5.-
5. „ „ „Codreana”, Băsești	50.-
6. „ „ „Chiorana”, Șomcuta-m.	20.-

Total cor. 3,907.00

Starea fundațiunii ziaristilor noștri cu ziua de 31 August a. c. este deci de cor. 38,187.29.

III. Măsuri pentru augmentarea viitorului fundațiunii. Din prilejul reînnoirii abonamentelor pentru anul viitor, Epitropia se va adresa ziarelor noastre, cari vor afla de bine și vor voi, să pună, pe lângă abonament, și câte o modestă taxă de 10—20 fileri în întru-vorul fundațiunii. Taxa deci va fi facultativă. Întru cât însă s'ar putea introduce, ea ar asigura un venit permanent pentru fundațiune.

IV. Rugare către publicul românesc. După ce prin donațiunea dnei Elena A. Mureșianu s'a pus baza unui fond special sub numele fericitului director de odinioară al „Gazetei Transilvaniei”, pentru a putea augmenta în mod demn acest nou fond, Epitropia

BRAUN M.

CROITOR PENTRU DOMNI

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD,

bulevardul Arhiducele Iosif (Jósif főhercegút) nr. 3. Vis-à-vis de st.

tuia lui Kossuth.

Ba 367—3

roagă pe toți aceia, cari păstrează și vor să eternizeze memoria acestui ales bărbat să contribuie la augmentarea „fondului Dr. Aurel Mureșianu” prin contribuiri speciale.

Tot asemenea sunt rugate singuraticile centre românești să nu uite a-și da concursul lor prin aranjarea de conferințe publice, reprezentățiuni etc. pentru augmentarea fundațiunii, ajunsă azi la suma de peste cor. 38,000.

Sibiu, la 7 Sept. 1912.

Epitropia fundațională.

Sfârșitul manevrelor austro-ungare.

Lupta decisivă. — După terminarea manevrelor. — Ordinul de zi al moștenitorului de tron.

— Plecarea moștenitorului de tron. — Constatări.

— Dela trimisul nostru special. —

Mezőhegyes, 11 Sept. n.

După o luptă de aproape 36 ore, care se începuse ieri în jurul podului construit pe Murăș, s'a hotărât soarta modului de război. Azi la orele 10 moștenitorul de tron a ordonat să se dea signalul pentru încetarea manevrelor din cari a ieșit învingătoare armata sudică (roșie) comandată de cătră comandantul de corp Kövess. Armata aceasta dela începutul atacului era tot numai în ofensivă și încontinuu respingeau tot mai îndărăt armata nordică (albastră) comandată de cătră comandantul de corp Meixner. Cele două părți ale acestei armate nu s'au putut uni iar numeroasele trupe ajutoare numai chiar în momentul când avea să se deie signalul de încetare a luptei puteau să se pună în linie de atac.

Retragerea armatei albastre ce-i drept a decurs în liniște, însă ea a trebuit să se retragă foarte departe după ajutoare, ceea ce după criticii armatei însemnează învingerea armatei roșii. Ciocnirea decisivă a avut loc în apropierea localității Feketehalom.

A. S. moștenitorul de tron Francisc Ferdinand, care după aniazi s'a reîntors la Viena, înainte de plecarea sa a dat un ordin de zi cătră armată. În acest ordin de zi reprezentantul monarhului vorbește cu multă laudă despre ambele armate și deosebit despre succesul ofițerilor piloți și în sfârșit, mulțumește tuturor comandanților, ofițerilor și soldaților.

Lupta decisivă.

Azi dimineață la orele 10 aproape 100 mii de oameni s'au simțit scăpați de o mare greutate la auzul signalului de goarnă, care însemna sfârșitul oboșelilor insuportabile ale atâtor zile.

Încă de ieri s'a putut observa superioritatea absolută a armatei roșii asupra celei albastre care și astăzi își continua progresarea victorioasă cătră Mezőhegyes, urmărind armata albastră în retragere. Armata albastră s'a retras așazicând fără a opune vre-o rezistență, deoarece credea că unită cu trupele ajutoare concentrate în jurul Mezőhegyesului, va putea să dea un atac decisiv asupra inamicului.

Planul era contemplat bine și cu multă siguranță strategică, însă inamicul (armata roșie) înainta cu foarte mare celeritate, încât a zădărnicit concentrarea forțelor armatei albastre.

Încă de cu seara comisia arbitrilor manevrelor a ținut un consiliu sub președinția arhiducei Frederic, pentru ca să dezbătă asupra rezultatului de până acum al manevrelor.

Lupta a început des de dimineață. Tunurile bubuiau în continuu iar sârmanii soldați înaintau cu foarte multă greutate în irig și ploaie printre brazdele almeoase. Pe la orele 10 armatele inamice ajunseră față în față la Feketehalom. Ciocnirea a fost foarte vehementă. Un nor des de fum se lăsase peste întreg ținutul, iar bubuiturile de tun se auziau în mari depărțări. În sgomotul cel mai vehement al luptei sosi și moștenitorul de tron, care urmărea cu multă atențiune toate mișcărilor frumosul joc de război și în multe rânduri vorbea cu recunoștină despre atitudinea admirabilă a trupelor.

La orele 10 și ceva își făcuseră apariția trupele auxiliare ale armatei albastre strămtorată, însă era târziu. Comandamentul militar a constatat, că cele două corpuri ale armatei albastre nu s'au putut uni și, că armata roșie a câștigat deci, o învingere strălucită. Moștenitorul de tron n'a mai permis o nouă măsurare a forțelor celor două armate inamice ci a ordonat să se deie signalul de încetare a luptei, ceea ce însemna terminarea marilor manevre. La auzul signalului mii de soldați oboșiți s'au culcat pe iarbă și așteptau cu nerăbdare ordinul fericitei plecări spre casă.

Aeroplanelle, cari făcuseră atâta plăcere populației acestor ținuturi, în ordine frumoasă se ridicară în aer și plecară în grabă mare spre Macău, de unde se vor reîntoarce apoi la Wiener-Neustadt.

La acest loc amintesc, că d. general Averescu, șeful statului major român, a vorbit cu multă recunoștină despre lucrările pionerilor, a trecerii trupelor peste Murăș și în general despre atitudinea trupelor.

După terminarea manevrelor.

A. Sa moștenitorul tronului a chemat corpul generalilor, pe comandanții trupelor, pe ofițerii din statul major și pe atașaii militari în marginea satului Csanádpalota, lângă o moară, unde a comunicat comandanților trupelor observările sale reieritoare la manevre. În timpul acesta Schemua, șeful statului major a dat atașaiilor militari ai statelor explicații cu privire la mișcarea trupelor. După ce a terminat consfătuirea cu generalii A. Sa moștenitorul de tron a venit la grupul atașaiilor schimbând cu dânsii câteva cuvinte prietenești. După acest schimb de cuvinte tânărul arhiduce Carol Albrecht a strâns mâna fiecărui atașat, în vreme ce A. Sa moștenitorul de tron discuta cu d. general Averescu. A. Sa și-a luat apoi rămas bun dela arhiducele Frederic, a ascultat rapoartele ofițerilor statului major și a plecat cu automobilul spre Mezőhegyes între ovațiile furtunoase ale publicului prezent.

Ordinul de zi.

Cu datul de azi A. Sa moștenitorul de tron a lansat cătră armată următorul ordin de zi:

„Marile manevre cari s'au terminat aci au decurs pe un teren, care din cauza reprivirii lui anevoioase a îngreunat mult conducerea luptei. Însă mersul și instrucția foarte bună a armatei, a trupelor hovezilor și marinei concentrate în aceste manevre au înlesnit foarte mult decursul războinic al manevrelor. Trupele au corespuns pe deplin tuturor cerințelor de încordare a for-

țelor și, deci, le exprim cea mai deplină laudă pentru sprijinul bun și pentru abnegațiunea față de serviciu dovedită cu acest prilej. Cu multă mulțămire m'am convins despre succesele excelente ale serviciului ofițerilor piloți, cari cu curaj și cu mult succes au implinit datoria ce li s'a impus.

Dreptaceea marai bine voiu putea raporta M. Sale despre starea trupelor concentrate aici ale armatei monarhiei și în numele celui mai înalt serviciu exprim recunoștină tuturor comandanților, ofițerilor și soldaților.

Acest ordin s'a dat comandanților corpurilor 5 și 12 ale armatei cu obligamentul ca el imediat să fie comunicat soldaților în toate limbile. Arhiducele Francisc, general de cavalerie.

Plecarea moștenitorului de tron.

La orele 2 d. a. A. Sa moștenitorul de tron a plecat dela Mezőhegyes cu un tren special și la orele 10 și 55 m. seara a sosit la Viena. La plecare A. Sale i s'au făcut mari ovații iar străzile și gara erau foarte frumos pavoazate.

Constatări.

La acest loc țin să observ că înalții ofițeri cu cari am avut prilejul să vorbesc în decursul manevrelor, mi-au spus cuvinte de laudă și recunoștină despre atitudinea demnă și despre admirabila putere de rezistență a feciorilor români.

În privința rolului important al aeroplanelor și a serviciului făcut de ele în manevre un înalt membru al comandamentului militar mi-a declarat, că experimentele cu aeroplanele au reușit foarte bine și, că serviciul cu aeroplanele a întrecut mult serviciul cavaleriei. Rapoartele piloților militari fără excepțiune au fost sigure și precise și ele totdeauna sosiau la timp potrivit la locul destinațiunii.

C. Senin.

Criza din Turcia.

Arad, 12 Sept.

Mai toate știrile sosite din Balcani vorbesc despre zângăniri de arme și amenințări războinice. Conflictul dintre Turcia și Bulgaria pare a fi iarăș acut. Contrar declarațiilor, că Bulgaria voiește la tot cazul să evite războiul, se vorbește despre un ultimatum trimis Turciei, în care Bulgaria amenință direct cu război dacă Turcia nu va da autonomie Macedoniei. Nici în Turcia nu mai domnește calmul dela început față cu provocările din afară și mai cu seamă între ofițerime se observă o nervositate. Serbia și Grecia pare a aștepta numai începerea dușmăniilor între Bulgaria și Turcia, ca și ele să-și poată valida activ pretențiunile lor față cu Turcia.

Situația în Albania.

Constantinopol. — Valiul din Üsküb, care a fost chemat aci, a raportat în persoană Porții despre dispoziția și dorințele răsculaților. Consiliul de miniștri a hotărât ca până în a 4 zi a festivității Bairam să îplinească toate dorințele răsculaților, dar totodată l-a investit pe Ibrahim și Djavid Pașa cu drepturi de a lua măsurile cele mai largi pentru năbușirea războalei.

Congresul june-turc.

Constantinopol. — Congresul june-turc dezbătând modificarea programului său re-

Ka 12.

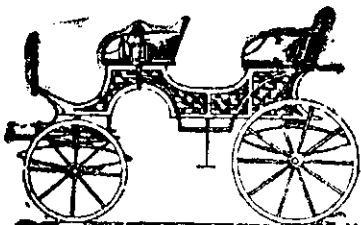
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, roșar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obniuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

feritor la drepturile coroanei a hotărât ca par. 7 și 35 este a se modifica astfel, ca sultanul să aibe dreptul nelimitat a dizolva camera. Prin aceasta hotărâre congresul a primit propunerea făcută la timpul său de actualul cabinet.

Alarma de război.

Sofia. — S'a răspândit vestea că guvernul bulgar a trimis un ultimatum Turciei, în care se amenință cu război, dacă Macedoniei nu se va da autonomia. E fapt că pe întregă linia se fac înarmări și în Turcia începe să crească agitația din cauza pregătirilor Bulgariei. Turcii concentrează în Adrianopol trupe și locuitorii de acolo au luat o atitudine atât de dușmănoasă față de Bulgari, încât e mare temere de măceluri.

Constantinopol. — In cercurile diplomatice se declară că, Poarta în nici un caz nu e înclinată a suferi amestecul Bulgariei în afacerile interne ale Turciei și e iminentă ruperea relațiilor diplomatice între Turcia și Bulgaria.

Constantinopol. — O informație particulară a ziarului Sabah din Sofia anunță că, cu toate asigurările pacifice date de Bulgaria Porței, autoritățile militare bulgare continuă pregătirile de război și toți ofițerii bulgari, precum și studenții cari se află în străinătate au primit ordin să fie gata la prima chemare.

Ziarul Sabah adaogă că până și funcționarii diplomați bulgari sunt chemați sub drapel.

Köln. — Corespondentul din Belgrad al ziarului „Kölnische Zeitung” anunță că în Serbia situația este foarte gravă. Totul arată că Serbia este în ajunul războiului. Totuși speranța în menținerea păcii nu poate fi cu desăvârșire pierdută. Aceasta din cauză că guvernul sârb nu face nici un pas fără avizul Rusiei și fără un acord prealabil cu Bulgaria. Pozițiunea ce o va lua Serbia în conflictele din Peninsula Balcanică depinde de pozițiunea ce o va lua Bulgaria.

Memorandul Bulgariei către Puteri.

Viena. — Bulgaria a adresat un memorandum Puterilor. Din cercurile bineinformate despre cele ce se petrec în Balcani se comunică:

Nota guvernului bulgar, prin care acesta atrage atenția puterilor asupra paragrafului 23 al contractului din Berlin, e o nouă dovadă despre iubirea de pace a guvernului bulgar, care încercă toate mijloacele numai ca complicațiile cu Turcia să fie înlăturate. Bulgaria stă pe punctul de vedere ca individualizarea administrației, după cum o cere propunerea contelui Berchtold e deja stabilită în paragraful 23 al contractului din Berlin. Ar fi deci suficient ca Turcia să fie provocată a împlini dispoziția contractului din Berlin.

Ciocniri sângeroase la granița turco-bulgară.

Sofia. — Ieri, doi căprari bulgari din Karatepe, lângă Peștera, întorcându-se dintr'o patrulă, au fost uciși de soldați turci din postul cu acelaș nume. Unul dintre cele două cadavre nu a mai fost găsit; se presupune că ar fi fost târât pe teritoriul otoman.

Cabinetul din Sofia a însărcinat pe ministrul său la Constantinopol, D. Sarafoff, să facă demersuri energice ca să înceteze atacurile continuu dela graniță. Se reclamă o anchetă de urgență spre a găsi cadavrul căprarului dispărut și că o pedeapsă strașnică să fie dată vinovaților.

Incheierea păcii.

Constantinopol. — Din sursă bine informată se anunță că delegații turci și italieni

au semnat Miercuri cu ocazia sărbătorii Beirumului procesul verbal care cuprinde condițiile principale pe baza cărora se va încheia pacea.

Aceste condițiuni se țin în cel mai mare secret până la deschiderea parlamentului. Italia se obligă să înceteze atacurile contra litoralului și insulelor turcești fără a încheia mai înainte armistițiu.

În schimb Turcia se obligă a permite întoarcerea Italianilor expulzați din imperiul otoman.

Asupra acțiunii războinice din Libia nu se discută încă, chestiunile cu privire la supremația religioasă a Sultanului în acele provincii și cu privire la teritoriile ocupate se vor supune conferinței din Haga.

În tot cazul cele două puteri vor încheia pacea pentru a evita o intervenție a puterilor în Balcani.

Delegații turci s'au ocupat și cu chestiunea alianței turco-italiană. Italia însă, a declarat că nu poate discuta asupra acestei chestiuni deoarece are legături de alianță și cu alte state.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 Septembrie n. 1912

Adunarea generală a „Astrei”.

In înțelesul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă la

ADUNAREA GENERALĂ ORDINARĂ

ce se va ține în Sibiu, în zilele de 13 și 14 Octombrie n. 1912.

PROGRAMUL ADUNĂRII.

Duminecă, în 13 Octombrie n. 1912, la orele 11 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii”:

- I. Ședința I, cu următoarea ordine de zi:
 1. Deschiderea adunării generale.
 2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
 3. Raportul general al comitetului central.
 4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1911 și a proiectului de buget pe anul 1913;
 - c) înscrierea membrilor noi;
 - d) pentru întregirea comitetului central.
 5. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

I. Desvălirea bustului lui Gheorghe Barițiu, îndată după ședință.

După prânz la orele 4.

III. Ședința festivă a secțiilor științifice-literare, care va avea loc în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii.” Conferința dlui Dr. Ioan Lupas, despre Gheorghe Barițiu, și alte conferințe.

*) Eventuale propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociațiunii” (Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Luni, în 14 Octombrie n. la orele 8 a. m. Ședința a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.

2. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea socotelilor pe 1911 și a proiectului de buget pe 1913 și propunerile acestei comisiuni.

3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.

4. Alegerea a doi membri în comitetul central.

5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.

6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.

7. Inchiderea adunării generale.

Continuarea ședinței la orele 3 p. m.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 7 Septembrie 1912.

A. Bârseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
president. secretar.

Păcat că nu-i adevărat!... Primim următoarele prețioase rânduri:

Comunele viitoarei episcopii ungurești de Hajdudorog, sau mai bine zis ținutul de pe Valea Murășului a fost anul acesta bătut de Dumnezeu. În primăvara s'a revărsat Murășul și a înecat sate, ba și o parte a orașului Târgul-Murășului a fost sub apă. Mai târziu a venit un uragan îngrozitor, care a ras de pe fața pământului sate întregi, până aproape de Reghinul-sese. Urgia lui Dumnezeu s'a mai arătat apoi și în formă de foc și câteva incendii mari au mistuit locuințele rămase de apă și de uraganul pustitor. În aceluși săptămâni de-arândul tot ploaie, ploaie înfrumă — făcând gunoi roada din anul acesta. Grânel și cerealele bucate sunt încă în dăi pe câmp. Cucuruzele (porumbiștele) cele scăpate de apă, sunt mici și verzi. Strugurii de asemenea nu se pot coace. Cu un cuvânt, toate semnele — că anul acesta sărmanul țaran nu va avea ce să mănăce la iarnă.

Țăranii noștri — blânzi dela fire — sau împăcat cu soarta: E voia cerului — și pace! — zic ei. Dar compatrioții noștri săcui, aproape toți reformați și unitari, înjură și își blăstămă ceasul în care s'au născut. Altă dată mai mergeau la câte un popă românesc, și le mai făcă câte o slujbă, ca cerul să se înlure spre ei.

Dar acum, de când cu episcopia de Hajdudorog, nu mai putează să mai meargă la popii noștri. De contra, ei sunt de credință și susțin că anania lui Dumnezeu de aceea le nimicește întreg avutul, pentru că popii valahi au afurisit întreg ținutul Murășului fiindcă li s'a luat limba liturgică din biserică.

În popor mai trăește și azi încă credința, că preoții noștri au putere supranaturală — și dacă afurisesc ei pe cineva, atunci afurisirea lor nu o poate deloga nici chiar papa dela Roma.

Mai de mult chiar și locuitorii țării s'au temut de această putere a preoților noștri, așa încât, după cum am auzit, în legile Ardealului a fost un paragraf, care zice: „az oláh popák ne afurisdjanak!” (popii valahi să nu afurisească!)

Azi, însă, au trecut acele vremuri: Locuitorii noștri acum nu se mai tem de afurisirea popilor noștri. Numai poporul — care ține moștenita credințele și legile străbune — nu poate uita, că mai de mult — dacă era prea multe viscole, prea multe ploii, credincioșii noștri împreună cu săcuii dădeau slujbe și făceau procesiuni pentru a cerși astfel mila tatălui de sus. Iar dacă vre-un tâlhar îți fură ceva, dacă vre-un dușman îți făcea vre-un rău, ori inimicul îți răpea vre-un drag — trebuia să rogi șapte preoți din șapte sate să te

Cugetat-ai vre-odată cât de ieftin se poate cumpăra dela mine?

Ciorapi pentru femei 32 fil., ciorapi pentru bărbați 36 fil. Ploiere pentru femei și bărbați 2 cor. Cămeși albe pentru femei cor. 1'50. Cămeși albe pentru bărbați cor. 2'50. Haine pentru băieți și fetițe, talii și juupoane pentru femei. — Pânze fine de bumbac, 1 m. 23 m., cor. 12—17'50. — Mărunțișuri. Decoruri. Ghete: 1 pereche ghete de casă 60 fil., 2'50, 3'60.

(A 121--)

ANDRÉ VILMOS, SIBIU-NAGYSZEBEN, Dragonerwache-Suburbii.

de slăbe și să afurisească pe un făcător. că atunci
erol își aducea paguba. iar înimicul renunța la
său sau demonie.

Păcat că preoții noștri nu au făcut acum asemenea!
că credința răspândită acum între săcui, nu-i
vătărată!

Ardeleanul.

Personale. Două zile au petrecut în mijlo-
nostru doi oaspeți iubiți din România: dñii
Lupulescu, profesor de liceu, și Ioan I. Dem-
paru, elev de liceu, ambii din Plocești. Ieri la
zazi iubiții noștri oaspeți au părăsit Aradul.

Familia Regală Română la Brașov. Alaltă-
au sesit la Brașov cu automobilul MM. LL.
Carol și Elisabeta. Au vizitat Biserica Nea-
după cum au anunțat mai înainte, unde Li
făcut primire din partea autorităților civile
bisericești. MM. LL. și-au exprimat multă
rea și în aceeaș dupăamiază s'au reîntors în
săia.

Năpăstuirile ploilor ne aduc primejdii. Pri-
m spre publicare din satele noastre înspăi-
nătoare vesti despre revărsările neconținute:

Ploile ce curg ziua-noaptea au umflat Mu-
l care și-a părăsit alvia dela Geurgeu. Sânt-
lăns, făcând grozavă pagubă satelor româ-
ni: Tiplița română, Fieșu, Rușii-Munți, Maie-
Reghin. Dela Reghin în jos s'a adaus și râul
geu, de mătură cucuruzul, araturile, clă-
de grâu și de otavă. Peste întreg ținutul din
de Reghin e mare lipsă de toate. prețul bu-
s'au urcat mult, o litră de mălaiu (cucu-
costă 2 florini. Cucuruzele nu se vor pu-
coace, din care cauză se prevede o mare
la iarna apropiată. Apele au rupt drumul
fier la satul Ilva-Polăț pe o întindere de 200
de asemenea la Giurgeu-Ditro trenul de măr-
ni nemai putând comunica scumpetea de bu-
ne amenință pe zi ce merge. Munții Res-
mei și Căfimanii sunt albi de zăpadă, iar
ne-poinține bruma ni se va pune la ușe veste-
d toate verdeturile.

Ravagiile revărsărilor cresc și în nordul Ar-
alului, Bistrița și Sיעל au făcut mari pagube
pe putem aștepta și la mai mari căci ploile se
tesc. Târnava de asemeni ni se vestește
a năpădit o parte a orașului Sighisoara. Dar
părțile săcuiesti nu sunt scăpate de nemilui-
vărsări de nori. Cât privește Murășul — e
alvărată mare. În genere cele mai mari stri-
muni sunt cauzate de el pe întinsurile dintre
și Deva. Vântul de sus e întreg sub apă, iar
blajii scapă pe locuitorii de primejdii prin fe-
sri. Holdele de cucuruz sunt înămoite până
aproximativ 10.000. O mulțime de străzi sunt
astate, fabricile aproape toate de pe cursul
rășului au încetat să funcționeze.

Aviator italian făcut prizonier de câtră
turi. Căpitanul italian Moizo, pilot de bun
me, a căzut în captivitate la Turci. Voia toc-
să facă recunoașteri în tabăra dușmanului,
când un vânt puternic îl sili însă curând să ate-
tizeze. Spre nenorocirea lui însă, forțat de vânt,
a coborât chiar în mijlocul taberei inamice. Iși
pote ori cine închipui bucuria soldaților turci,
când au pus mâna pe trofee de o asemenea va-
oare: un pilot și un aeroplan dușman.

Mărturisirile proprii ale lui Garros despre
vestitul său zbor din urmă. Indrăznețul francez
Garros, ajuns o celebritate în aviație, zilele
recute, după cum știm a lăsat recordul în înăl-
țime. Avem la îndemână mărturisirile lui pro-
prii despre acest zbor temerar. — Timp de opt
zile s'a pregătit neîncetat, Blériot i-a întocmit
aparatură după indicațiunile lui, și-a luat ben-
zin pentru două ore, un aparat cu oxigen și un co-
șorim ca și pentru un călător în regiunile polare.
A început să urce la 12 h și 45 min., deși vre-
ea era puțin avantajoasă, iar norii pluteau la
4000 m. În 4 min., ridicându-se peste nori, n'a
mai putut vedea marea, iar în 10 minute a atins
înălțimea de 2000 m. Aparatul avea o înălțime de
115 l.n. pe oră, dar vântul fiind mai tare îl
duse în direcția sa, când înălțimea barometrică
era 4000 m. În îndepărtare printre nori a zărit
Normandia. Funcționând motorul mai slab, l-a
adus cu ajutorul oxigenului în stare normală,
dar urcarea i se îngreua pe fiecare clipă. În
slăbit iată și 4600 m.! Recordul deja câștigat
de 200 m. față de Blaschke. Speră să se mai
poată urca încă 500--600m. cu toate că elăti-

năturile aparatului îi periclitau siguranța precum
și oxigenul ce-i mai rămase în aparatul luat a-
nume. Iată și înălțimea Montblancului: 4800 m.
Starea lui în lipsa oxigenului ce se tot impu-
țina îi e tot mai îngrijitoare. Căută deci curente
de aer mai favorabile punându-și în joc toată
iscușința sa de acrobat ca să se poată înălța încă
peste 5000 m. N'a fost însă posibil, căci răsufli-
rile-i erau tot mai grele, iar cărma-i scutura apa-
ratură. Ca să evite orice slăbbiciune a aparatului,
s'a hotărât să se coboare pe cât îi era posibil,
mai încet, muncindu-l neîncetat gândul că a
scăpat din mare primejdie. Stăcurându-se prin-
tre nori a putut cuprinde iarăș cu privirea căm-
piile întinse timp de 5 minute, chinându-l gro-
zav ținuturile de urechi. Apropiindu-se de pământ,
a aterizat norocos.

Ofițerii aviatori români felicită pe aviatorul
francez Garros. Ofițerii români aviatori mono-
planiști, au trimis celebrului aviator următo-
rea telegramă de felicitare:

Rolland Garros aviator Paris.

Ofițerii aviatori români monoplanști, tri-
met celebrului maestru și camarad de aer oma-
giile lor de admirație, pentru noul record de
înălțime, întreprindere titanică în care vibrea-
ză forța poporului francez și a rasei latine.

Principele Bibescu. L-ții Zorileanu, Capșa,
Sturdza, Popovici, Adamovici, Fotescu, Ra-
dulian.

Groznică nenorocire la un aerodrom. La
serbările aviatice din Gray (Franța), aviatorul
Beard a căzut peste publicul de pe peluză. Două
doamne a fost ucise, 2 persoane grav rănite.

Unele ziare scriu că au fost 4 morți și nu-
merosi răniți.

Ofițeri români în străinătate. Din București
ni-se anunță: Zilele aceea s'a reîntors din
străinătate d. căpitan Dr. Conta, care fusese
trimis în Italia pentru studii de chimie clinică
și abcorologie, luându-și acolo doctoratul. D.
Dr. Conta în urma unei lucrări a d-sale în a-
ceastă ramură științifică, a fost numit membru
al Academiei de știință italiană. Înainte de a
pleca din Italia, d. căpitan Dr. Conta a fost pri-
mit în audiență la castelul Capo de Mont de
câtră ducele D'Aosta care l'a reținut la dejun.

Prelungirea vieții omenești. La congresul
„Asociațiunii britanice” pentru progresul știin-
ței, care s'a ținut la Dundee, cunoscutul savant,
profesorul Schaefer, din Edinburg, a ținut o
conferință în care a analizat rezultatele ultime-
lor cercetări asupra nașterii și conservării vie-
ței organice. După părerea sa abia mai târziu
va fi cu putință cunoașterea forțelor cari des-
voltă energia umană. După cercetările lui Met-
chnikoff, unele organe pot fi reduse la o func-
ționare regulată printr'o anumită nutriție.
Printr'o specială profilaxie și o igienă a sis-
temului celular va fi cu putință să se prelun-
gească durata vieții omenești.

— „Românul” se găsește
de vânzare la chioșcul de ziare
dela gara căilor ferate a statului
(Staatsbahnhof) din Viena.

x Manuale de școală folosite și noi pentru
toate școlile civile și medii din Arad și pro-
vincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia,
Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

(1912)

x Prima și cea mai sigură sursă de câmpă-
nare piano, harmonii și pianine din ținutul Tran-
silvenii este firma HEL DENBERG din Sibiu, str.
Cisnădiei nr. 9, care dela înflințarea ei prin servicii
prompt, conștiințos și în tin a câștigat deplina mul-
țumire a celor mai aleși clienți. Renumitele fabri-
cații ale depositului numitei firme, precum și exe-
cutia lor excelentă ne face să recomandăm și noi
cu publicitate firma Heldenberg, deoarece un pian bun,
care este cel mai frumos decor și obiect de valoare
a unui salon, numai dela o firmă de specialitate se
poate câștiga.

CRONICA SOCIALA

Din Ciachi-Gârbou.

Intunerecul negru de veacuri, care în urma împreju-
rărilor vitrege plana până acuma deasupra ținuturilor
noastre, a început în vremea din urmă să se spargă și
să se risipească. Bărbați dornici de muncă și înțelegă-
tori ai cauzei noastre, conduși de principiul sănătos
„face și face”, au făcut să apară și la noi razele binefă-
cătoare ale culturii române, și ca focalul al acestor
raze culturale, au înflințat în Gârbou un despărțământ
al „Astreii”, menit să aducă roade trainice, atât pentru
pătura cultă, cât mai ales pentru popor. Muncă grea
și anevoioasă, pentru că aici trebuie să lupți mai întâi
cu inercia, cu indiferențismul aproape general și numai
după aceea își vor putea desfășura activitatea în
dragă voie.

În cadrele acestui despărțământ — ca primul pas
spre ținta dorită — s'a aranjat la 11 August în pavil-
nului de vară, decorat cu gust, un concert împreună
dans, al cărui succes moral ne-a dăsat mulțumiri pe d-
plin, a fost peste așteptările noastre. Partea cea mai
frumoasă din succesul acestui concert îi revine doamnei
Veturia Dr. Pop din Bistrița. D-sa a probat și de data
asta, — în „Lauda lacrimilor”, „Amor, amor încântă-
tor”, și apoi în duet cu dl Valer Pop un tenor bun cu
voce plăcută, în bucățile „Toamna” și „Patria rânla-
nelor” a dat dovezi că dispune de o voce frumoasă
și de un dezvoltat simț de scenă. Acompaniarea la pia-
no a fost susținută cu destoinicie de dl Flavin Tripa
având rol și în două puncte „Preludiu” și „Brâu IV”
de Brediceanu. În executarea acestor puncte par-
ticulară cum se desprinde din jocul clapeilor arta bătrân-
ului maestru Mureșianu, dar nu vedeai pe maestru, ci
în locul maestrului era un băiețel drăguț care ne uimea
pe toți prin iscușința executării.

Au urmat apoi frumoasele noastre doine populare:
„Doina Oțului”, „Mândră de dragostea noastră...” și
cântecul drăgălaș „Poare poică”; în cari doamna Ve-
turia Dr. Pop în adevăr ne-a fermecat atât prin apariția
ei în frumosul costum național, cât mai ales prin vraja
voicii d-sale plăcută, prin care a ridicat concertul nostru
la un nivel de artă adevărată.

Celelalte puncte de program le-a avut corul tiner-
rilor din loc și împrejurime improvizat în pripă și
conducu cu istețime de harnicul tinerilor din Gâr-
băoara Ioan Popoviciu.

În urmă la acordurile unei muzici excelente, „Arde-
leana” ne-a deschis drumul spre și mai multă voie bună,
care a ținut foc până în zorii zilei.

Aranjarea scenei și înfrumusețarea pavilionului s'a
făcut ca de regulă cu coroane și ștergare care de care
mai alese, — oferite cu drag de țărancele noastre din
loc — așa că întreaga sala avea aspectul unei expoziții
de țesături, unde te puteai desfășura în arta mâinilor fe-
meii române.

Correspondent.

Dare de seamă.

La petrecerea din Rogoz, ținută, la 28 Aug.
a. c. cu ocaziunea adunării generale a despăr-
țământului Ceica, s'au încasat 230 cor., din care
sumă s'au detras spesele de 169 cor., iar re-
sul de 61 coroane s'a dat jumătate biseri-
cei gr. cat. din Rog, iar jumătate fondului cul-
tural al desp. Ceica.

Ami țin de plăcută datorie și pe aceasta căm-
a mulțumii tuturor celor prin participarea lor
la aceasta petrecere au contribuit la succesul ei
moal și material, și tuturor celor cari au bine-
voit a suprasolvi și anume: Dl I. Cosma pădă-
rar Beiuș 5 cor., dl Dr. Ioan Comșia medic Sâmbătsag 1 cor., dl Dionisiu Văcărescu din
Holod 1 cor., d-na văduva Popescu din Lazuri
2 cor., dl Moldovan din Ceica 1 cor., famii
Moga din Răbăgani 4 cor., dl Aurel Popa nota-
tar în Vintiri 5 cor., d-na Ana Filip 2 cor., dl
Kozoccea David farmacist în Ceica 5 cor., dr.
Ioan Iacob 5 cor., dl Sever Selegian din Holod
15 cor., dl Traian Șfurlea 2 cor. Simon Istvan
notar 1 cor., dl Teodor Popa 1 cor., Dl Drim-
ba locotenent 2 cor., Tin. Vasiliu Papp din To-
pa 1 cor., Dr. Ioan Boros avocat Oradea-
mare 5 cor., dl Ion Papp preot militar Buda-
pesta 10 cor., dl Iustin Popoviciu preot Rotă-
rești 1 cor., Dr. Savu Marta 5 cor. Sâmbătsag,
Septemvire. — Paul Tămăian preot gr. cat. rom-
mân.

PAGINI RASLEŢE.**Salcia.**

De A. P. Cehov.

Cine a făcut calea de o poştă dintre B. și T...? Acela care a făcut calea aceasta își aduce aminte de bună seamă și de moara din Andrejev, care stă părăsită lângă rîulețul Kozjavka. E o morișcă cu două pietri... Veche de mai bine de o sută de ani, de mult nu mai macină și se pare o babă bătrînă, mică, zdrențoasă și adusă de spate, care în ori ce clipă e gata să se năruie. Moara aceasta bătrînă s'ar fi și răsturnat de mult, dacă nu ar fi proptită de o salcie veche și botoroasă. Salcie grosă, de nici doi oameni n'ar putea-o cuprinde. Crengile ei se pleacă pe acoperișul morii și pe năsip, vîstărele mai subțirele se scaldă în apă. Și salcia e veche acuma și adusă cătră pămînt și ea. O gaură ce te gîndește la ochi se vede în salcie. Dacă ți-ai băga mîna în ea și s'ar lipi acolo în miera surie și albine sălbatice vor zumbăi și te vor ataca. Oare de câți ani să fie? Archip, prietenul ei spune, că și atunci încă era bătrînă, pe cînd servea la domeniul ca lacheu „francez” și mai apoi ca lacheu „negru” (arap) -- e o vreme de atunci...

Salcia proptește și o altă ruină, pe Archip, care de cînd răsare soarele și pînă cînd apune stă la rădăcina salciei și pescuiește. Și el e bătrîn, ca și salcia și gura fără dinți i se aseamănă scobiturii din salcie. Ziua pescuiește, noaptea șade la rădăcina salciei și se cugetă. Amîndoi bătrînii: și salcia și Archip ziua-noaptea șoptesc... Amîndoi au văzut multe în viață... Ascultați-i numai...

Cu 30 de ani înainte de asta, în Duminică Floriilor, la ziua salciei, bătrînul ședea la locul lui, admira primăvara și pescuia. Era liniște în jurul lui, ca întotdeauna... Numai șoptele celor doi bătrîni se mai auzeau rar de tot și din cînd în cînd zgometul ce-l făceau peștii aruncîndu-se afară din apă. Bătrînul pescuia și aștepta să se facă amiază. La amiază și-a fiert ciorba de pește. -- Atunci era amiază cînd umbra salciei dispărea de pe țărîmul unde era Archip. De altcîm Archip știa că e amiază și de pe clopoșii căruței de poștă, căci chiar la amiază trecea pe acolo poșta din T.

Și în ziua aceasta a auzit Archip clopoșii. A pus undița jos și s'a întors spre iaz. Troica (căruța cu trei cai) ajunsese pe deal, apoi s'a coborît și mergea înspre iaz. Poștașul dormea. Ajungînd la iaz, căruța s'a oprit de ceva. Archip de multă vreme nu mai privese la căruța și nu știu cum acum îi venise poșta să o privească. Ceva deosebit se întîmplase. Vizitiul poștei s'a uitat în jur, s'a sculat sus iritat, a luat batista de pe fața poștarului și l'a lovit și l'a lovit cu codoriștea. Poștarul nici nu s'a mișcat... însă pe capu-i blond se putea vedea o pată roșie. Vizitiul a sărit jos din trăsura și l'a mai lovit cdată. După cîteva clipe Archip aude pași, vizitiul venea dela iaz și tocmai cînd se apropia de el. Fața-i neliniștită era palidă și știe Dzen își ațintea privirea. Tremurînd a fugit spre salcie și pe Archip nici nu l'a observat -- a ascuns traista de piele a poștei; apoi a fugit înapoi și s'a suît în căruța. Luoru fioros a văzut apoi Archip... Vizitiul și-a străpuns corpul și-a umplut de sînge fața și a lovit în cai....

Hoți, tâlhari! -- a început să strige apoi...

Numai ehoul îi răspundeași Archip a aiurit multă vreme:

„Tâlhari, hoți...”

După șase zile a venit comisie la moară. A desenat moara, iazul -- a măsurat ajunzimea rîulețului, apoi a mîncat amiază sub salcie și a plecat mai departe. Archip în tot decursul cercetării a șezut sub roate și se uita tremurînd

la traista de poștă. -- O epistolă pe cinci locuri era sigilată în ea. Ziua-noaptea se uita la cele cinci sigile și sta nedumerit. Salcia bătrînă ziua tăcea, iar noaptea plîngea.

-- E nebună! -- se gîndea Archip -- ascultîndu-i șoptele...

Peste o săptămînă Archip a mers cu traista la oraș.

-- Unde-i tribunala? -- întrebă trecînd vama.

I-au arătat o casă mare galbenă. A intrat și în o chilie aflase pe un domn îmbrăcat în haine cu bumbi albi.

Domnul fuma cu pipa și certa pentru ceva pe păzitor. Archip s'a apropiat de el și tremurînd îi spuse, că ce s'a întîmplat lângă salcia bătrînă. Oficiantul i-a luat traista din mîni, a deschis-o și a îngăbenit, apoi s'a făcut roșu ca macul.

-- Indată! -- i-a răspuns și a fugit în sala de oficiu. Acolo l'au încunjurat toți officianții... Alergau încoace și încolo, se sîtiau, își șopteau... Peste zece minute un officiant i-a înapoiat traista și i-a zis:

-- Amice, nu aici trebuia să vii cu ea. Mergi în strada Nyizsnyaja, acolo îți vor spune -- asta-i judecătoria, iar tu, iubite, mergi la poliție.

Archip a luat traista și a ieșit.

Traista e mai ușoară, și-a pierdut jumătate din greutate! -- se gîndea în sine.

În strada Nyizsnyaja i-au arătat altă casă galbenă, înaintea căreia stau doi păzitori.

Archip a intrat. Aici nu era altă, ci ușa să deschidea de-a dreptul în sala oficioasă. Bătrînul s'a apropiat de masă și a spus scriitorilor povestea traistei. Aceștia i-au smuls-o din mîni, l'au certat și au trimis după șef. Șeful era un om gras cu mustața mare. După un scurt interogator a luat traista și s'a închis cu ea în cealaltă odaie.

-- Unde-s banii? -- s'a auzit după cîteva clipe din odaie. Traista e goală! Spuneți bătrînului, că poate merge! s'au să-l detinem! Duceți-l la Ivan Markovics! Nu... De altcîm să meargă!

Archip a mulțumit și s'a dus. -- Peștii și jigănițele nu i-au văzut o zi întreagă barba albă...

Se făcuse de mult toamnă. Bătrînul ședea acolo și pescuia. Fața lui era chiar așa de tristă, ca și a salciei triste și palide; nu-i plăcea toamna. Fața-i era și mai tristă, cînd a observat pe vizitiul poștei. Vizitiul nu l'a observat, cînd s'a apropiat de salcie. Și-a băgat mîna în gaură. Albinele jilove și somnuroase i s'au pus pe mîna. A căutat o vreme, apoi s'a făcut palid și un ceas întreg a șezut lângă rîuleț și cu privirea pierdută se uita la apă.

-- Unde-i traista? -- l'a întregat apoi pe Archip.

Archip la început tăcea și fiindu-i frică de ucigaș s'a depărtat, dar îndată s'a recules.

-- Eu am predat-o autorităților! -- îi răspunse... Tu mă nebunule să nu te temi... Am zis, că am aflat-o sub salcie...

Vizitiul a început să tipe și s'a aruncat asupra lui Archip. L'a bătut multă vreme. I-a ciuruit fața bătrînă, l'a întins pe pămînt, l'a lovit cu piciorul. L'a bătut pe Archip dar nu s'a dus de lângă el, a rămas acolo cu Archip lângă moară. Ziua dormea și tăcea, iar noaptea rătăcea pe lângă iaz. Pe lângă iaz rătăcea și duhul poștarului -- cu acela vorbea.

S'a făcut primăvară și vizitiul tăcea și rătăcea. Într'o noapte s'a apropiat de el bătrînul și i-a zis:

-- În veci vei tot rătăci, mă nebunule?! -- îi zise -- în dcs, privind la poștar... Cară-te de aici.

Aceștia le-a repetat și poștarul... și și salcia.

-- Nu pot, -- răspunse vizitiul... Aș merge, dar mă dor picioarele... mă doare inima!

Bătrînul a prins pe vizitiu de braț și l'a în oraș. L'a dus în strada Nyiazsnyaja, la casa aceea, unde predase traista. Vizitiul a zut în genunchi înaintea șefului și a mînat tot. Omul mustăcios sta mirat.

-- Ce mi te părăști aici -- mă prostulize. Ești beat? Ori vrei, să te pun la căp. Prăpădiții ăștia au înebunit. Numai încercă crul... Făptuitorul nu s'a aflat și cu asta sfârșit... Ce mai vrei? Cară-te!

Cînd bătrînul a amintit de traistă -- tăciosul a ris și scriitorii s'au mirat... De seamă le-au slăbit mințile...

Vizitiul nu și-a primit pedeapsa nici în strada Nyiazsnyaja... A trebuit să întoarne la salcie.

Conștiința l'a alungat în apă și chiar a trebuit să se înecă, unde salcia lui Archip muia crengile. Vizitiul s'a înecat. Bătrînul salcia acum îi văd umbra în preajma iazului.

Poate cu acelea își șoptesc?

Trad. de Ion Tîrnăveanu

Din public.

(Pentru forma și cuprinsul celor cuprinse în bria aceasta redacția „Românului” nu primește pundera.)

Onorată redacțiune!

La întimpinarea ce v-a trimis-o d-ndu top Zevedeu Murășan din Ilia și a-ți publicat în Nr. 159/912, vă rog să-mi publicați și rele mele.

Desmintirea că apelul pentru alegerea deputat congressional eu l-aș fi tipărit în al „Schapirograf” mai are o demnitate care dar ocărarea D-nei Sale unde îmi zice „transfug”, „nesolidar preot” și „capelanul doiu” e nedeamnă de un protopop.

Eu susțin despre mine că nu sunt „transfug”, ci din contră, eu prețuiesc mai mult oricine adevărata „solidaritate”; iar pe de parte eu nu sunt „capelan” ci sunt preot.

Că, acum, d-sa are drept, sau eu, am gat veneratul conzistor din Sibiu să judec. **Cămpuri-Surduc, la 10/IX. 912.**

Cu deosebită stimă:

Ion Budoiu, preot.

POȘTA REDACȚIEI

N. B., H. Ciuciu. Nu cunoaștem adresa A fost în timpul din armă în România. -- acum bil în Elveția ori în Rusia.

L. I. C., Sîria. Ziarul nostru trebuie să-și părt imparțialitatea. Dacă am face somarea cernă ar fi tendentios interpretată și n'ar fi bine. Ne aici mai bine, că ce se poate și ce nu. Nu vă deci, împlini dorința.

Dr. N. C., Belean. Sosind prea tîrziu, -- numerele viitoare.

Cerdac. Subiectul e, -- firește -- foarte frum clamă însă cunoștințe speciale. Ca articol de fost bun cel al d-tale. Ocazional, chestiunea, at totdeauna exploata. Probabil să-i scriem d-lui Așteptăm cele promise.

T. Vărădia. Adresați articolul d-v. ziarului „Vieța és Vidéke”. Noi nu cunoaștem cele apî acest ziar și nu putem să înțelegem nici articolul. După tonul ce se desprinde din articolul d-v. că „Oravieța és Vidéke” nu vă va refuza coloz o cauză de interes economic comun.

N. P. P. Nu știm, dacă vom putea să avem în spațiul necesar pentru schița comunei Hosma fi bine să o trimiți unei publicații cu o mai pu glomerație de material?

Redactor responsabil: **Constantin S...**

Să nu vîzui scump, dar să tîrguiești ieftin. Acesta este secretul succesului nostru

Cui îi trebuie dar **mobile frumoase, ieftine și bune**

Se 223-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

**Alegere mare în t...
souri pentru mire**

Vînzare în rate fără ridicare de pr...

Un candidat de avocat

aplicare momentană în cancelaria mea
advocațială. Plata o staverim după înțelegere
reciprocă.

Dr. Aurel Cioban
advocat Lipova (Loppa).

ANUNT.

Într-o cancelarie advocațială din Arad află
aplicare cu 1 Octomvrie 1912.

Un candidat de avocat

praxă completă.
Reflectanții să se adreseze la administrația
zlarului „Românul.”

Un candidat de avocat

praxă află aplicare cu 1 Octomvrie sau și
lute în cancelaria advocațială a lui

Dr. Octavian Cernea,
advocat, Zernest.

Un candidat de avocat

praxă află imediat aplicare la
Dr. Gheorghe Drimba, adv.
Cohalm (Köhalom).

Pentru banca noastră de asigurare căutăm
pentru fiecare localitate din țară.

științe speciale nu se cer, deoarece aceasta
poate îndeplini și afară de ocupația regulată,
ocupație laterală. Câștig ușor și cinstit.
Cartele să se trimită la

kölcsönös segélyző szövetkezet
igazgatóságához, Eszék.

Un candidat de avocat

praxă află aplicare momentană în cancelaria
advocațială
Dr. Iustin Petruțiu, adv.
Chișineu (Kisjenő)

Anuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum
școlile și recvizite de scris se capătă cu preț
ușor la librăria **Pichler Sándor**, Arad,
la Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Ko 307-100)

Necon condiționat

comenzi d-voastre de
cizme, ghete, pălării și modă pentru bărbați
le procurați dela marele magazin a lui

Korányi Jenő

Arad, piața Libertății (Szabadság-tér).
prețuri foarte ieftine. Asortiment foarte bogat.
(Ko 358-10).

Gustați

SLEPING-car

din fabrica „Bragadiru”.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția zlarului acesta. :-

Anuarul școlar

(Cronica școlară-Évkönyv)

tipărit cu form ordinului ministerial mai nou, a-
comodat și școalelor ajutate din partea statului,
conținând tipăriturile: *ziuar de primire, ziuar de*
frecvențațiune și progres, ziuarul materialului pro-
pus, ziuarul vizitațiunilor și evenimentelor, consem-
narea manualilor întrebuințate, date statistice des-
pre școlari, învățător și școală, se află spre vân-
zare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui
exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor. —
dela 80-120 cu 5 cor., — dela 120-160 cu 6
cor. Catalogul librăriei la cerere se trimite gratis.

(Li 243-8)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj-Kolozsvár.

— In colțul străzilor Unió și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și
străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din pro-
vincie se execută
prompt. E sufi-
cient a se trimite
o haină croită
:: bine ::

(Be 157-60)

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi
de ciment, presă pen-
tru table de ciment
și aranjează fabrici
complete din ciment

**Hazai fémlemez és cze-
mentgyári gépgyár r.t.**

**BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.**

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

in Oraștie Szászváros.
Filială in Szászsebes.

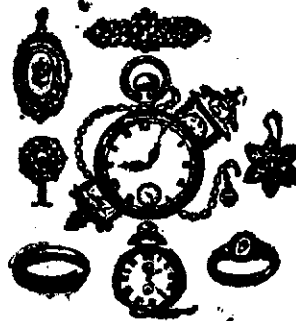
Vânzare de juvaere, de aur și argin tși
ceasornice pe lângă garanție și prețuri
moderate. — Se fac orice reparaturi de
juvaere și ceasornice de aur, re pede, pre-
cis și ieftin. Serviciu conștiințios. • 134-52

Gratis

nu, dar pentru prețuri
foarte ieftine poți să
cumperi cele mai bune
orologe, orologe cu
pendul, de părete și
deșteptătoare, precum și
bijuterii de aur și arginț
și articlii optici la

Szentgyörgyi Gy. Gyula
orologier

Sătmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

(So 150-60)

Pentru orice fel de
reparări și cumpărări
de orologe ofer ga-
ranță.

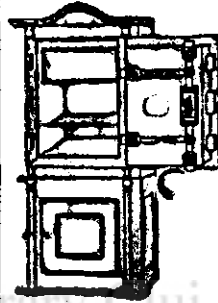
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul
orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor terate ungare și al poștelor.

(Go 12)

Efectuiază casse de
bani, libere contra
focului și spargeri-
lor, casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

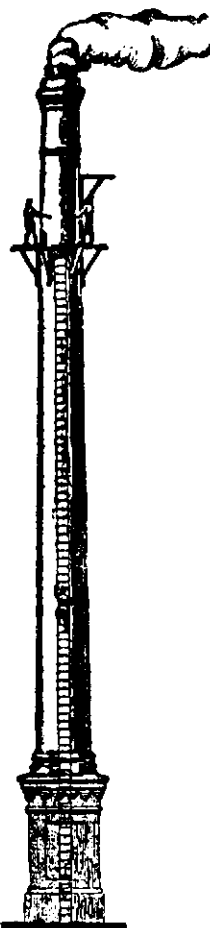
Catalog gratuit și
franco.

**Construirea și repararea
hornurilor pentru fabrici**

execută fără conturbarea lucrului fabricii

Gussenbauer L. și fiul

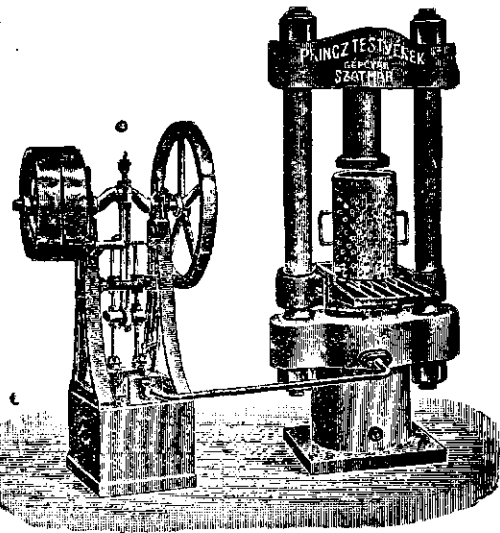
BUDAPEST, VI., Rózsa- : nr. 80.

Cea mai veche și mai
renumită instituție.
Construște pereți
pentru cazane, cup-
toare pentru orice
ram industrial și tot-
felul de turle pentru
apă. Până acum am
executat peste 3000
de clădiri, între cari
pe seama fabricii de
electricitate din Vienă,
cea mai mare în En-
ropa, am zidit în pă-
reți locomobile de
90.000 HP. cu supra-
față de 24.000 m²,
128 ciururi ambulante,
precum și 4 dintre
cele mai mari hornuri
ale acestei fabrici, cu
un diametru de 45 m.

Prospecte și catalog ilu-
strat se trimite gratis.

(Ga 339 -15)

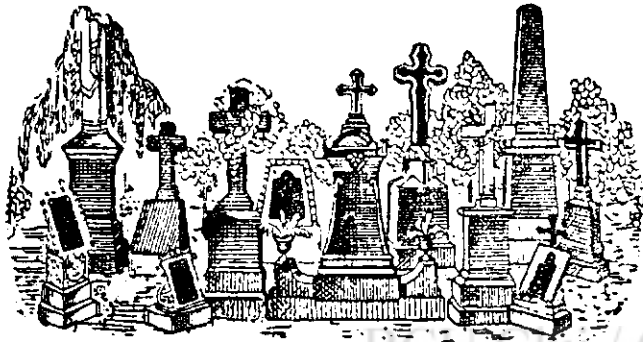

Atelierul de mașini și pentru clădit mori
PRINCZ TESTVÉREK
— din SZATMÁR. —

- Pregătește petrine și orice mașini
- pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghioat, sfărmat
- și prese, pe lângă asta cele mai
- exacte transmisiuni cu
- — tractație circumpetală. —
- — Instalăm mori pe tain,
- ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■ ■ ■

CORNEL TUNNER

(Tu 80 - 25) **industrie de marmoră și granit în**
Timișoara-Fabric, Andrásy-ut 22. - Timișoara-Iosefin, Hunyadi-u. 4.
— Filiala: Vârșeț, str Deák Ferencz nrul 9. —

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu
pietrii monumentale
table de marmoră,
statui, etc. fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.
Având un magazin bogat, livrează mai ieftin ca orice concurență.

Totfelul de instrumente muzicale violini, chitare, cimbale și pianee încordează și reparaază cu specialitate și cu prețuri moderate

KLINK SÁNDOR
măestru pentru încordarea instrumentelor muzicale și fabricant de pianee
DÉVA Kun-Kocsárd-u.
Încordări de pianee la dorință execut și în provincie.

[Se 71 -]

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etajul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

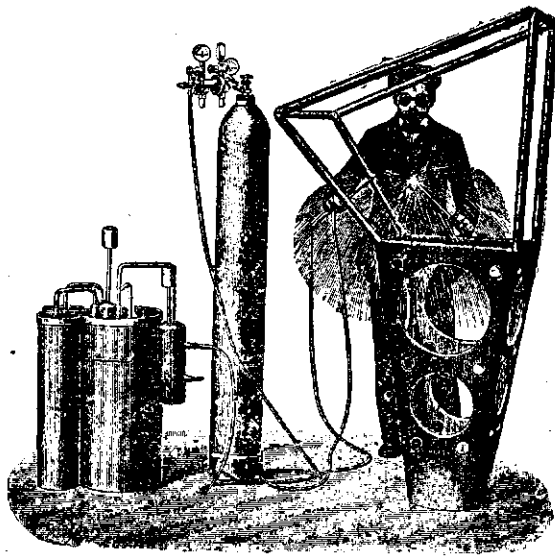
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20—59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199—120)

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

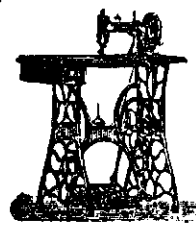
Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225—100)

A R A D.

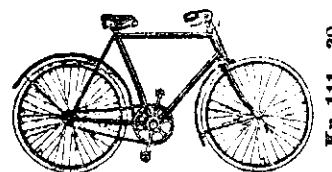

CUCHT HUGO
mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becker G.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cărpit ciorapi și brodat.
MASINI de cusut PHÖNIX și NANNMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.
ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electricitate.
IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele agenții acestora trimiși pe sate nu stau nici o legătură.

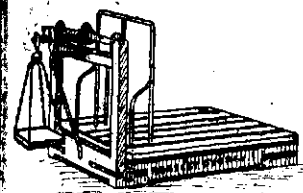
Ku 111—30

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmaşul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-a-vis de gara de nord. Comunicație cu tramwaul electric din orice parte.

Artileli pentru fauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul”, se trimite gratis. —

Ro 338—30

Kiss András

croitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușterilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de croitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l'am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l-am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă :

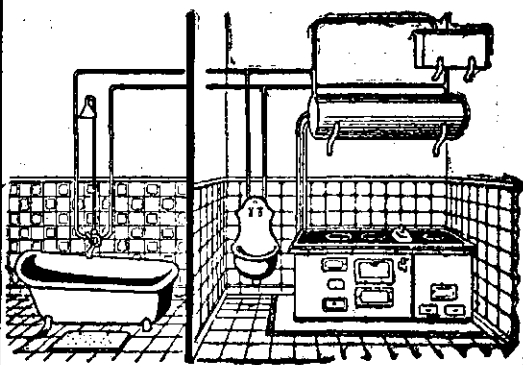
Kiss András
croitor pentru bărbați.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașint, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezistent la îngheț,

invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet. Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

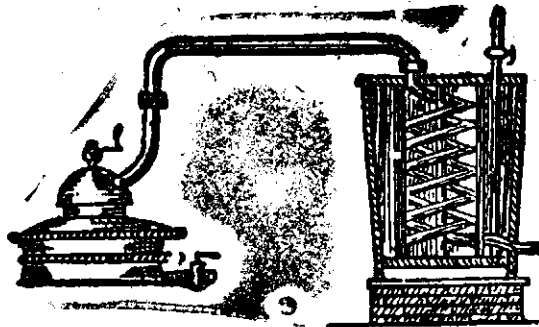
Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public: vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la ori-ce lucrare!

Căntăm pentru orașe mai mari — agenți: (Kusf-80)

Hans Schuster fabrică de obiecte de aramă

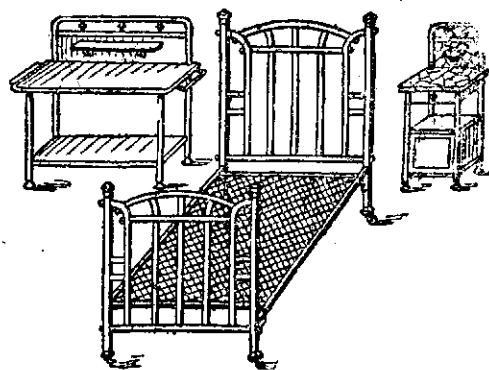
ORAȘTIE, Strada Spitalului. Fabrică și liferează în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chemice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimite gratuit.

S1(95—5)

departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimite gratuit.

Totfelul de mobile de fer și aramă, matrațe,

(Ce 260—)

se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

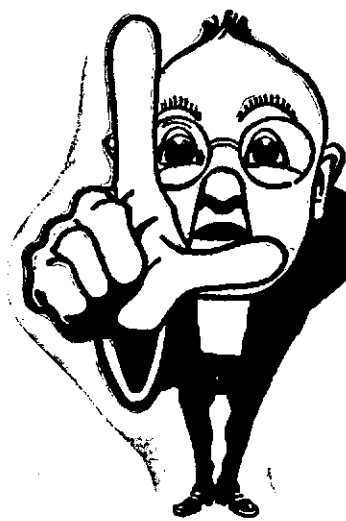
BRĂȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

Dacă comandați ceva

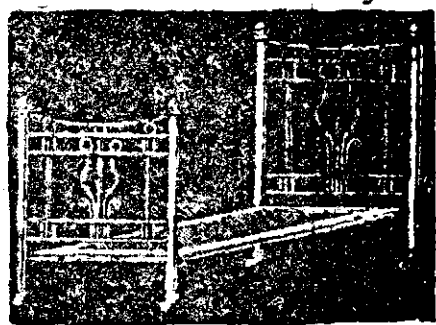
ori cereți prospecte dela cei ce inserează în ziarul nostru, vă rugăm

să vă provocați la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da o atenție deosebită, veți fi serviți bine, deoarece firmele respective mai au nevoie de recomandația noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei firme, imediat vom înceta a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Totfelul de
mobile de fier
și
matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier
precum și PATUL-MASĂ
brevetat, care ziua se poate
întrebuința ca masă, iar noaptea
ca pat, se pot procura
cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fer a lui
Wertheimer Géza

Losoncz, Tugár-tér 3.

(Vo 167-15)

(N 4-40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăciere? numai

la fabrica de plăciere **Gustav Schmidt**, SIBIIU Piața-mare
în palatul Bodenkredit

se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas

și

plăciere

pentru dame și bărbați
în executare perfectă și
estetică, de calitate cea
mai bună **cu prețurile cele
mai ieftine.**

Stofele alese de Direcțiune luate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stoffe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile

EDUARD LEXEN,

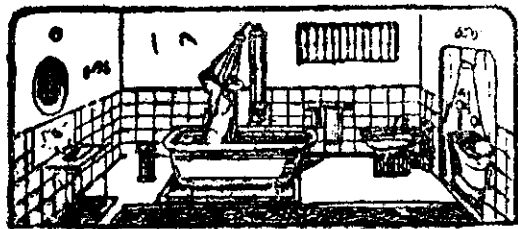
tinichigiu și anteprișă de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul
de la 3 coroane în sus. —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă.
(L. e. 20-100)

Bencsik Zsigmond

în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mână
în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern
pentru bărbați femei și copii. **Ga-**
loși, ghete comode și pentru
gimnastică. Mare magazin de gume
renumite de Sullivan pentru tocuri
la ghete și creme excelente. Ghete
pentru picioare neregulate și bol-
nave le pregătesc după măsură.
La comanda din
provincie este destul
a se trimite o gheată
folosită. — Serviciu
:: prompt ::

Be 318

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

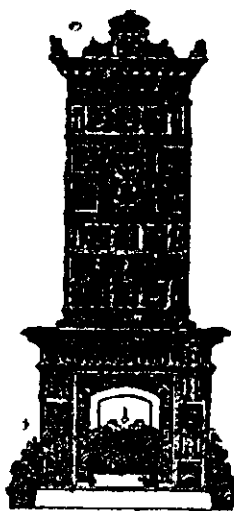
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cupatoare cu căhăli

În toate colorile, precum și încălzite în forma
Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli.
Deasemenea construiesc cupatoare de fier
din căhăli albe și vinete.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce
se țin de bransa mea. Comanda primește
și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale,
Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

(Su 68-)

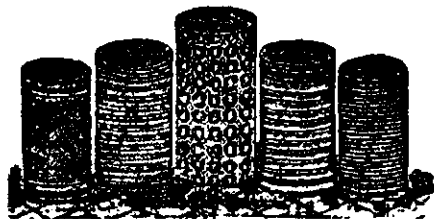
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea
mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model
de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două co-
lori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet
de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de co-
voare și întreprindere de
aranjament pentru birouri
din Ungaria-sudică).

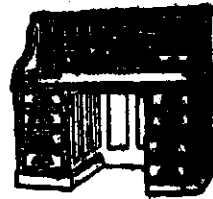
Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belyáros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare com-
pletă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza
unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu
ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai
ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografice fa-
bricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare
se vând covoare veritabile de
Persia, Smirna și totfelul de
covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma 129-104)

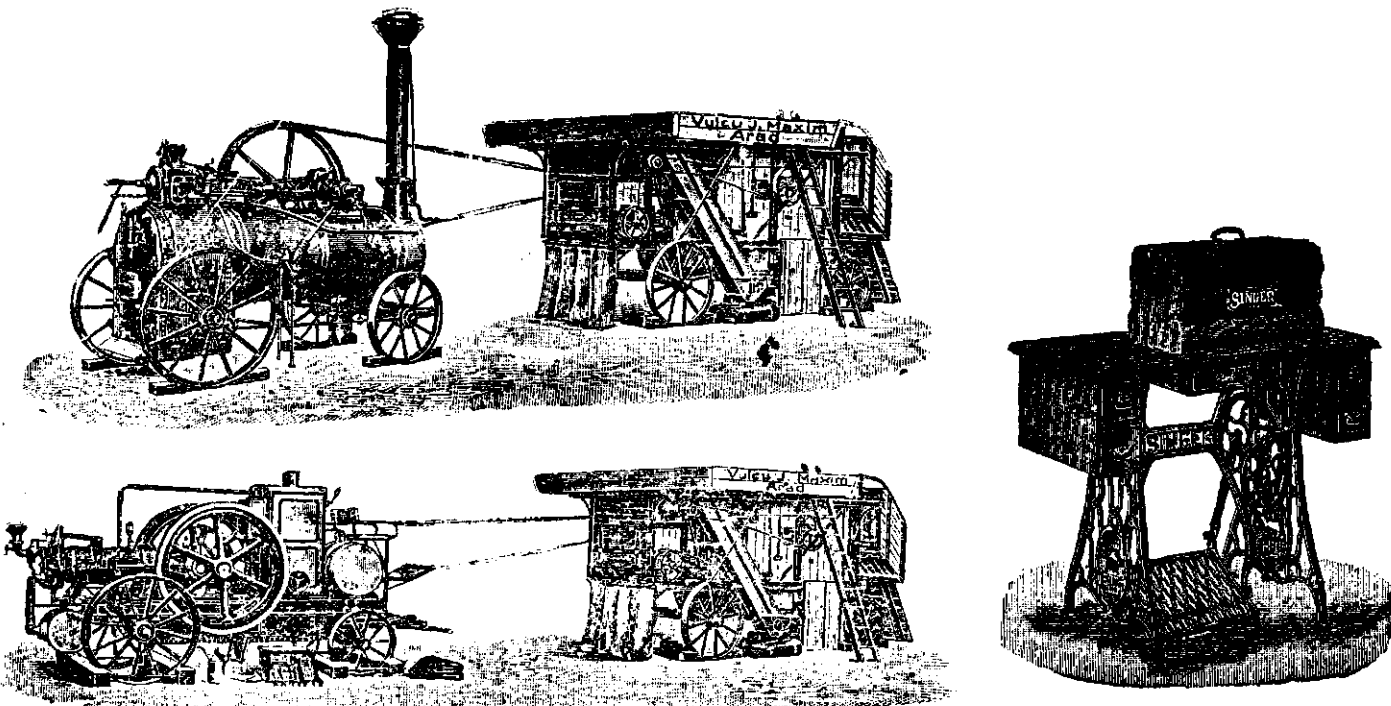

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormie din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

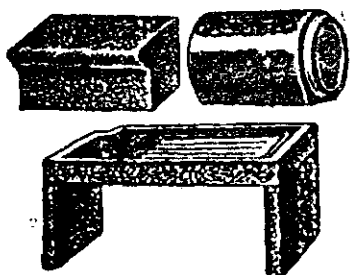

(Va 221—280)

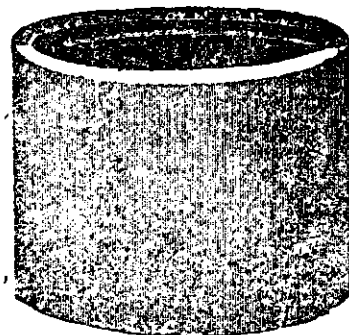
Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Edificare ieftină!

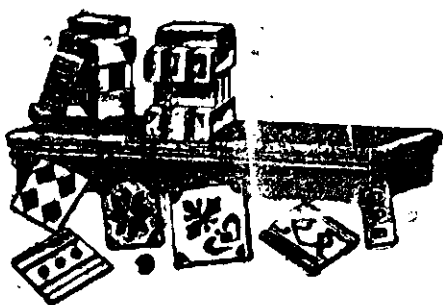

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

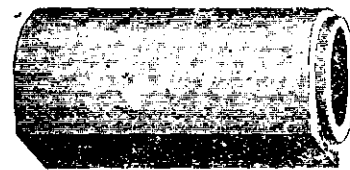
În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ, Strada Buziaș 37.**

GHEORGHE CIOROGARIU

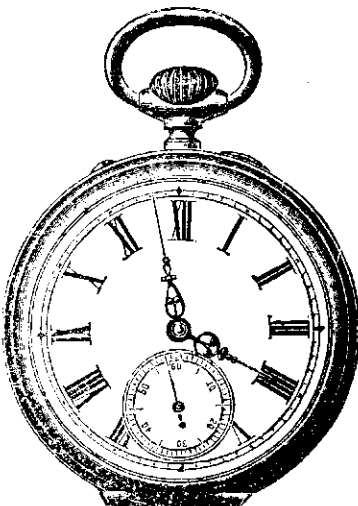
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a citit anunțul în „Românul”). Corec-pun lașele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Premiate cu medalia de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlii de lemn și de galantarie prevăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU—Hermannstadt—Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

NOUȚATE! Roate de tors cu motor. NOUȚATE!

Pentru aceste roate construiesc motoare mari și mici. Asortiment bogat de totfelul de pipete, (trăgace) de vin.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine. K 123

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9

este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Își recomandă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

(He 321—80)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ. KÉS, CSANÁD, BIHOR, TÍMEȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850. (Ba 240—156)